

Cumhuriyet Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sağlık Kuruluşları Yöneticiliği Anabilim Dalı

**LİSE ÖĞRENCİLERİ ARASINDAKİ İNTERNET KULLANIM
SIKLIĞININ SOSYAL İZOLASYONA ETKİSİ: SİVAS NUMUNE
HASTANESİ'NDE BİR ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

Yıldız KARAKAYA

Sivas

Temmuz 2016

Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sağlık Kuruluşları Yöneticiliği Anabilim Dalı

**LİSE ÖĞRENCİLERİ ARASINDAKİ İNTERNET KULLANIM
SIKLIĞININ SOSYAL İZOLASYONA ETKİSİ: SİVAS NUMUNE
HASTANESİ'NDE BİR ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

Yıldız KARAKAYA

Tez Danışmanı
Doç. Dr. İlhan ÇETİN

Sivas
Temmuz 2016

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Sağlık Kuruluşları Yöneticiliği
Bilim Dalı :
Tezin Başlığı : Lise Öğrencileri Arasındaki İnternet Kullanım Sıklığının
Sosyal İzolasyona Etkisi : Sivas Numune Hastanesinde
Bir Araştırma
Savunma Tarihi : 24.6.2016
Danışmanı : Doç.Dr.İlhan ÇETİN

Unvanı - Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Doç.Dr. M. Sadık ÖNCÜL

Üye : Doç.Dr.İlhan ÇETİN

Üye : Yrd.Doç.Dr.Naim KARAGÖZ

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Yıldız KARAKAYA tarafından hazırlanan Lise Öğrencileri Arasındaki
İnternet Kullanım Sıklığının Sosyal İzolasyona Etkisi : Sivas Numune
Hastanesinde Bir Araştırma başlıklı tez, kabul edilmiştir./..../.....

Prof. Dr. Metin BOZKUŞ
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orjinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;

2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;

3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;

4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

Yıldız KARAKAYA

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....
TABLolar DİZİNİ	iv
KISALTMALAR.....	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
GİRİŞ.....	1
1.BÖLÜM.....	4
1.1.İnternetin Tanımı ve Tarihçesi	4
1.2. Dünya’da İnternet Kullanımı.....	6
1.3. Türkiye’de İnternet Kullanımı.....	8
1.4.Ergenlik	11
1.4.1. Ergenliğin Temel Değişimleri.....	12
1.4.1.1. Biyolojik Geçişler	12
1.4.1.2.Bilişsel Geçişler	13
1.4.1.3.Toplumsal Geçişler	13
1.5. Ergenliğe İlişkin Kalıp yargılar	14
1.6. Ergenliğe Pozitif Bir Bakış Açısı.....	15
1.7.Bağımlılık.....	15
1.7.1.İnternet Bağımlılığı, Patolojik ve Problemlı İnternet Kullanımı.....	17
1.7.2. İnternet Bağımlılığı Belirtileri.....	18
1.7.3. İnternet Bağımlılığı İle İlgili Kuramsal Yaklaşımlar	21
1.7.3.1. Young’ın Dört Kategori Kuramı	21
1.7.3.2.Davis’in Bilişsel Davranışçı Kuramı	22
1.7.3.3.Grohol’ün Patolojik İnternet Kullanımı Kuramı.....	23

1.7.3.4.Hall ve Parsons’ın İnternet Bağımlılığı Davranışı Kuramı.....	24
1.7.3.5. Suler’in İnternet Bağımlılığı Kuramı	25
1.7.3.6. Nörobiyolojik Kuram	26
1.7.3.7. Sosyal Beceri Eksikliği Kuramı	26
1.7.3.8.Kültürel Mekanizma Kuramı	27
1.7.4.1.Goldberg’in İnternet Bağımlılığı Kriterleri.....	28
1.7.4.2.Beard ve Wolf’un İnternet Bağımlılığı Kriterleri	29
1.7.4.3.Suler Kriterleri	30
1.7.4.4.Shapira Kriterleri.....	32
1.7.5.İnternet Bağımlılığının Etkileri	32
1.7.6. İnternet Bağımlılığının Tedavisi	33
1.7.6.1.Farmakoterapi	33
1.7.7. Problemlı İnternet Kullanımı (İnternet Bağımlılığı) Konusunda Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	37
1.7.8.Problemlı İnternet Kullanımı Konusunda Diğır Ülkelerde Yapılan Araştırmalar	39
1.7.9. Ergenlikte İnternet Kullanımı.....	41
1.8. Gençler ve Sosyal Medya	42
II. BÖLÜM.....	45
2.1.Araştırmanın Problemi	45
2.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	45
2.3. Araştırmanın Tezi ve Hipotezleri	46
2.4.Araştırmanın Sınırlılıkları	46
2.5. Evren.....	46
2.6. Materyal.....	47
2.7.Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	47
2.8. Araştırmanın varsayımları	47

2.9. Güvenilirlik Analizi.....	48
2.10. Araştırma sonuçlarına ilişkin bulgular	48
2.10.1. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	48
2.10.2. Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı.....	49
2.10.3. Annelerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	50
2.10.4. Ebeveynlerin Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı	51
2.10.5. Cinsiyet ile ‘‘İnternette Vakit Geçirmediğim Zaman Keyifsiz, Hırçın, Sınırlı Olurum’’ İfadelerinin Dağılımı	52
2.10.7. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet kullanmaya Ayrılan Sürenin Dağılımı	54
2.10.8. Cinsiyete Göre İnternet Hayatımın Önemli Bir Parçasını Oluşturur İfadelerinin Dağılımı	56
2.10.9. Arkadaşlarla İnternet Ortamında Konuşmayı Tercih Etme Durumu İle Arkadaşlıklar Edinmekte Güçlük Çekerim İfadelerinin Karşılaştırılması.....	57
2.10.10. İnternet Hayatımın Önemli Yer Tutar İfadesi İle Kendimi Diğer İnsanlardan Soyutlanmış Hissederim İfadelerinin Karşılaştırılması ..	58
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	69
KAYNAKLAR.....	77
EKLER	88
Ek 1. Araştırma İzin Yazısı	89
Ek 2. Anket Formu	90
ÖZ GEÇMİŞ.....	91

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1.Ülkelerin nüfuslarına göre internet kullanım oranları	7
Tablo 2.Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2015.....	10
Tablo 3: 13-17 yaş arası gençlerin sosyal medya kullanım oranları (2015)	43
Tablo 4: Öğrenci Anketi Güvenilirlik Analizi	48
Tablo 5:Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	48
Tablo 6:Öğrencilerin Yaşlara Göre Dağılımı.....	49
Tablo 7: Öğrencilerin sınıflara göre dağılımı.....	49
Tablo 8:Annelerin Eğitim Durumlarının Dağılımı	50
Tablo 9:Babaların Eğitim Durumlarının Dağılımı	51
Tablo 10:Ebeveynlerin Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı	52
Tablo 11:Cinsiyet ile “İnternette Vakit Geçirmediğim Zaman Keyifsiz, Hırçın, sınırlı olurum” İfadelerinin Dağılımı İfadelerinin Karşılaştırılması	53
Tablo 12:Cinsiyet Göre İnternet Kullanmaya Ayrılan Sürenin Dağılımı	54
Tablo 13:Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet kullanmaya Ayrılan Sürenin Dağılımı	55
Tablo 14: Cinsiyete Göre İnternet Hayatımın Önemli Bir Parçasını Oluşturur İfadelerinin Dağılımı.....	56
Tablo 15: Arkadaşlarımla İnternet Ortamında Konuşmak Daha Rahat Hissettirir ve Çevremde Arkadaşlıklar Edinmekte Güçlük Çekerim İfadelerinin Karşılaştırılması	57
Tablo 16: İnternet Hayatımın Önemli Bir Parçasını Oluşturur İfadesi ile Kendimi Diğer İnsanlardan Soyutlanmış Hissederim İfadelerinin Karşılaştırılması..	59
Tablo 17: Cinsiyet ile Sosyal Medyada Takipçi Sayımın Artmasının Popülerliğimi Artırdığını Düşünürüm İfadelerinin Karşılaştırılması	60
Tablo 18: Cinsiyet İle İnternette İnsanlarla Sohbet Ederken Gerçek Kimliğimi Gizlerim İfadelerinin Karşılaştırılması	61

Tablo 19:Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin “İlgilerim ve Fikirlerim Önemsenmez”ve “ İnternet Hayatımın Önemli Bir Parçasını Oluşturur” İfadelerinin Karşılaştırılması	62
Tablo 20: Öğrencilerin “Annem/babam Sıklıkla İnternette Vakit Geçirirler ”İfadeleri İle İnternet Kullanmaya Ayrılan Sürenin Karşılaştırılması	63
Tablo 21: Annenin İşi İle İnternet Kullanmaya Ayrılan Sürenin Karşılaştırılması ..	64
Tablo 22:Öğrencilerin “İnternete Kendi Odamda Tağlanmayı Tercih Ederim” ve “İnternet Hayatımın Önemli Bir Parçasını Oluşturur” İfadelerinin Karşılaştırılması	65
Tablo 23: Çocukların “Ailem görüşlerim duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmezler” ifadeleri ile “ İnternette Zaman Geçirirken Kendimi Daha Az Yalnız Hissederim” İfadelerinin Karşılaştırılması.....	67
Tablo 24: Öğrencilerin Cinsiyetleri İle “Dışadönük bir insanım” İfadelerinin Karşılaştırılması	68

KISALTMALAR

ARPA	:Amerikan Savunma Bakanlığı Araştırma Projeleri Dairesi
BITNET	: BecauseIt's Time Network
DARPA	:Lebi Savunma araştırma Projeleri Kurumu
DSM-IV	: Diagnosticand Statistical Manual of Mental Disorders
EARN	:European Academicand Research Network
IAC	:International Activities Board
NSFNet	:National Science Foundation Network
PIK	:Problemlı İnternet Kullanımı
TCP/IP protokolü	: Transmission Control Protokol/İnternet Protokol
TÜVEKA	:Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı
ULAK-NET	:Ulusal Akademik Network
www	: Word Wide Web

ÖZET

Lise Öğrencileri Arasındaki İnternet Kullanım Sıklığının Sosyal İzolasyona Etkisi:Sivas Numune Hastanesi'nde Bir Araştırma

Yıldız KARAKAYA

Bu çalışmanın amacı, lise seviyesinde öğrenim görmekte olan gençlerin, internet kullanım sıklıklarının sosyal izolasyona etkisini araştırmak ve problem durumlarını tespit etmektir. Bu durumdan hareketle internetin gençlerin yaşantılarında ki etkilerini anlamaya çalışmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın örneklemini; Sivas Numune Hastanesi Çocuk Psikiyatri Polikliniği'ne başvuran 14-18 yaş aralığındaki lise öğrencileri oluşturmaktadır.

Yapılan araştırmada; demografik bilgi formu ve internet kullanım ölçeği formundan yararlanılarak 75 öğrenciyle anket çalışması yapılmıştır.

Araştırmanın, lisede öğrenim görmekte olan ergenleri kapsamı bu bireylerin, gelişimsel ve sosyalleşme sürecinin önemli bir aşamasında olmalarındandır. Bu dönemde gençlerin ilgi duydukları ve yöneldikleri teknolojik ürünler arkadaşlık ilişkilerini, aile içi ilişkilerini ve kişilik yapılarını şekillendireceğinden daha da önem kazanmaktadır.

Sonuç olarak, internetin hayatımıza katkılarının yanında birtakım olumsuz etkileri de beraberinde getirdiği; bununla birlikte, ergenlerin hayatında vazgeçilmez bir yer edindiği gerçeği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnternet, Bilgisayar, Ergen, Bağımlılık, İnternet Bağımlılığı

ABSTRACT

Frequency Of Internet Usage School Students And Social Isolation Among High School Students Internet Addiction Prevention

The purpose of this study that determine problem situations and research the frequency of usage internet's effects on social isolation which is used by high school students. That's why it is aimedd to understand internet's effect on which youngs' life.

The sample of the study was consisted of 75 high school students in make an application Sivas Numune Hospital to children psychiatry policlinic.

Personal and internet characteristics of the sample were determined by a interview form, problematic internet use was determined by İnternet Addiction Scale.

The reason why the study was consisted of high school students was that they are at a completely important stage of their personal and social development. Attitudes, friendships, habits, etc, which are acquired at this stage will affect the whole life.

Finally, it was understood that internet has also some side effects in addition to its advantages and it has become indispensable to the adolescents' lives.

Key words: Internet, Computer, Adolescent, Addiction, Internet Addiction.

GİRİŞ

Toplumları etkileyen faktörlerin başında şüphesiz bilim ve teknoloji gelmektedir. Son dönem teknoloji ürünleri, gerçekleştirdiği ulaşım, haberleşme, üretim özellikleriyle toplumların yapısını değiştirmekte ve ülkelerin bu değişime uyumunu zorunlu kılmaktadır. Teknolojiye ayak uyduramayan toplumlar gelişim ve uygarlaşma düzeyinin altında kalmaktadır.

Teknolojik ürünlerin son yıllardaki hızlı yükselişine bakacak olursak geleneksel iletişim modellerini geride bırakmakta olduğunu, kitlesel araçları ve onların değişik özelliklerini kendi bünyesinde barındırarak yeni ve farklı özelliklere sahip bir yapı ortaya çıkardığı görülecektir (Atabek 1997: 187-205).

Bilimde ve teknolojide yaşanan hızlı gelişme, değişim ve sıçramalar; bilgiye direkt, hızlı ve güvenli bir biçimde erişebilme ihtiyacının karşılanmasını kolaylaştırmış ve insan yaşamındaki önemini artırmıştır. Bu yüzden bilgi teknolojilerinin en önemli yeniliği olarak çocuklardan yetişkinlere kadar hemen herkesin kolaylıkla kullanabileceği internet; kısa sürede çoğu kişiyi etkisi altına almış; kişi, aile ve toplumsal yaşamı çok boyutlu etkileyen bir kitle iletişim aracı haline dönüşmüştür (Makas 2008: 1).

Kişilerin hayat tarzlarında ve davranışlarında köklü değişiklikleri sağlayan, teknolojinin getirdiği hızlı değişme ve gelişmelerdir. İletişim sistemleri, alışveriş alışkanlıkları, olaylara bakış açıları hatta flört etme ve evlilik biçimleri bile teknolojideki hızlı değişim ve gelişmelerden etkilenmektedir. Her değişim ve yenilikte olduğu gibi teknolojideki bu hızlı ilerlemenin de olumlu sonuçları olduğu kadar kuşkusuz olumsuz sonuçları da olacaktır (Ulusoy 2008: 8).

Özellikle kitle iletişim araçlarında son iki asırdan beri artarak devam eden gelişmeler, teknolojinin, bireylerin günlük yaşantılarına ne denli girdiğini ve zaman içerisinde modern kitle iletişim araçlarının neredeyse vazgeçilmez öğeler haline geldiğini göstermektedir.

Teknoloji ve bilimdeki hızlı değişiklikler, bireylerin yaşam tarzlarında da farklılıklar ortaya çıkarmıştır. Bu değişikliklerden biri de internet alanında olmuştur. Öğrenciler internet sayesinde istedikleri bilgiye anında ulaşabilir, online dersleri takip edebilir, istedikleri dokümanları zaman kaybetmeden indirebilir hale gelmişlerdir. İnternetin kullanım alanlarının geniş oluşu ve çeşitli materyalleri buldurması insanları kendine çekmektedir. Özellikle internetin sunduğu eğlence, oyun, sohbet, video ve resim içerikli portallar ergenlerin ilgisini çekmektedir (Makas 2008: 2).

Günlük hayatın hemen hemen her alanında internet sıklıkla kullanılmaktadır. Ancak bu yoğun kullanım bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. İnternet, sosyal iletişimi artırmasının yanında amaca uygun kullanılmadığında sosyal izolasyona da neden olan bir araçtır. İnternetin kullanımında aşırıya kaçma (problemlerli internet kullanımı) insanların hayatlarında problemlere sebep olmaktadır. Porno gösterimler, iletişim ve sosyalleşme sürecinde aksamalar, adaptasyon sorunları, aile içi sorunlar, akademik başarısızlık, şiddet muhtevalı oyunların öfke ve saldırganlık düzeyini artırması gibi problemler ergenleri olumsuz etkilemektedir. Eğitim, sağlık, iletişim, haberleşme, kendini gerçekleştirme gibi konularda hem kişisel hem de toplumsal olarak bireyin kendisini yeniden tanımlamasını sağlayan internet, iletişimin azalmasına ve sosyal sapmalara da neden olabilmektedir (Rehm 2003: 43).

Birçok kitle iletişim aracının yerini alan internet, pasif bireyler ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Yapılan araştırmalarda, İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte bireylerde televizyon izleme, radyo dinleme, gazete ve kitap okuma alışkanlıklarının azaldığı, iletişim becerilerinin azaldığı, çocuklar ve gençlerin mental ve kişilik gelişimlerinin olumsuz etkilendiği ve yaratıcı zekânın gerilediği düşünölmektedir (Rehm 2003:33-43).

Özellikle okul çağındaki gençlerde görölen, sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkileyerek akademik başarılarında da düşmeye, psikolojik ve bedensel gelişimlerinin olumsuz etkilenmesine sebep olan problemlerli internet kullanımı bireyin hem akademik hem de kişisel gelişimini negatif yönde etkilemektedir. Dolayısıyla

ergenlerde uyum problemleri, akademik başarısızlık, duruş bozuklukları, uyku bozuklukları meydana gelebilmektedir.

Duygusal, fiziksel ve hormonal anlamda bir çok değişikliğin yaşıandığı ergenlik döneminde gençlerin çevreleriyle sağlıklı ilişkiler içerisinde olması onların kimlik gelişimine, iletişim becerilerinin artması da toplumsal becerilerinin gelişmesine katkı sağlayarak gençlerin çevresi ile uyumlu olmasını sağlar (Makas 2008: 2).

Aslında pek çok uyum problemini içinde barındıran bir dönem olan ergenlikte bireyin uyum problemlerinin fazla olması onların davranışlarını da etkileyebilir. Bunlardan biri de son yıllarda gençler arasında hızla yaygınlaşan internet kullanımınıdır (Gander, Gardiner 2007: 74).

Bu çalışma lise öğrencilerin internet kullanımının sosyal hayatlarındaki yerini ve etkisini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Birinci bölümde internetin tarihi ve gelişimi, Türkiye 'de ve diğer ülkelerde internet kullanım durumları, ergenliğin tanımı, temel değişimleri, internet bağımlılığı, patolojik internet kullanımı, problemlili internet kullanımı ve ortaya çıkış durumları konularından bahsedilmiş, ülkemizde ve yabancı ülkelerde bu konuyla ilgili yapılan çalışmalar ve internet bağımlılığı ve bağımlılık belirtileri üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümünde Sivas ili Numune Hastanesi Çocuk Psikiyatri polikliniğine başvuran 14-18 yaş arası lise öğrencilerine yapılan anket çalışması yer almaktadır. Bu bölümde; araştırma yöntemi, araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları, modeli ve verilerin analizi hakkında bilgi verilerek araştırma bulguları ortaya konmuştur.

1.BÖLÜM

1.1.İnternetin Tanımı ve Tarihçesi

İnternet, bilgisayar bağlantı ve ağları aracılığıyla kısa sürede haberleşme olanağı sağlayan ve kişinin birden çok alıcıya istediği sayıda bilgi göndermesi ve almasını sağlayan etkileşimli ağ sistemleri olarak tanımlanmaktadır (Özkanal, 2006: 17).

İnternet, 1969'da, Amerika Savunma Bakanlığı Araştırma Dairesi tarafından bakanlık bilgisayarları arasında bilgi alışverişini sağlamak amacıyla kullanılmaya başlanmıştır. Sonrasında üniversiteler ve çeşitli araştırma kurumlarında da kullanılmaya başlanmış ve kullanıcılarına chat, e-mail, , video benzeri araçlar ile iletişim kurma imkanı veren elektronik tabanlı bir işletim sistemi şeklinde ilerleme göstermiştir. Son yıllarda internet ortamında eş zamanlı olarak görsel ya da işitsel iletişim kurma olanakları gerçekleşmiştir (Güçdemir 2010: 64).

Uluslararası ağ kelimelerinden oluşan TCP/IP protokolü (Transmission Control Protokol/İnternet Protokol) ile birçok bilgisayar ağının birbirine bağlı olduğu internet, dünya çapında yaygın kullanım alanı olan ve sürekli büyüyüp gelişen bir iletişim sistemidir. Başka bir ifadeyle, kişilerin dünya üzerinde karşılıklı olarak çok geniş kapsam ve içerikte iletişim kurmalarını, bilgiye kolay, ucuz, hızlı ve güvenli ulaşmayı, bilgi alışverişinde bulunmalarını sağlayan ortak bir iletişim yöntemidir (Öztoprak 2001: 43).

İnternet, International Network kelimelerinden oluşturulmuş ve kısaca, “bilgisayarlar arası dünya çapındaki ağ” şeklinde tanımlanmaktadır. Türkçede çoğunlukla, “uluslararası ağ” şeklinde kullanılmaktadır. Bu ağ bağlantısı, binlerce kilometre uzunluğundaki kablolar ve uydular aracılığıyla birbirlerine bağlanmış milyonlarca bilgisayardan oluşmaktadır. Ağ bağlantısı sayesinde dünyanın istenen herhangi bir yerindeki bilgiye çok kolay ve hızlı şekilde ulaşılabilen, çabuk ve ucuza iletişim kurulabilmekte, dünyanın herhangi bir noktasıyla bilgi-belge alışverişi yapılabilmektedir (Varol 2008: 3).

Licklider, 1950'li yıllarda ortaya çıkan elektronik bilgisayarın kullanıcıya nasıl faydalı olacağını araştırmıştır. Makine karşısındaki insan davranışlarını araştıran Licklider, yazdığı bir makale ile 1960 yılında bugün kullandığımız MS Windows ve xWindow'un temelini belirlemiştir. Licklider, Amerikan Savunma Bakanlığı Araştırma Projeleri Dairesi'nin (ARPA) başkanı unvanıyla bugünkü Internet'in temeli olan ARPANET'i kurmuştur. Şuanda yararlanılan neredeyse bütün ağ ve Internet protokolleri, örneğin Ethernet ve IP, Licklider'in sağladığı fonlarla geliştirilmiştir (Varol 2008: 109).

Soğuk savaş döneminin ürünü niteliğinde olan internet, 1957'de Sovyet Rusya'nın Sputnik uydusunu uzaya fırlatması sonucu, Lebi Savunma araştırma Projeleri Kurumu' nun (DARPA) desteği ile 1960'lı yılların sonunda kurulmuştur. 1980'li yıllarda, ABD' nin yanı sıra İngiltere ve Japonya gibi ülkelerde de internet hızlı bir ilerleme göstermiştir. 1989'da Word Wide Web (www) geliştirilerek internet kullanıcılarının hizmetine girmiştir. www, ağın kullanımını hızlandırarak; yazı, ses, görüntü gibi her türlü bilgiyi dijital formata dönüştürerek sınırsız imkanlar yaratmıştır (Öztoprak 2001: 27).

Kişiler arası haberleşme ve iletişimi sağlayan telefon ve telgraf uzun yıllar bir köprü vazifesi görmüştür. Televizyon ve radyo bir içeriği izleyici kitlesine iletirken, internet; her iki grup kitle iletişim aracının temel işlevlerini yerine getirmekte, hem telefon ve telgraf gibi birey-birey etkileşimini sağlamakta hem de radyo ve televizyon gibi belirli bir içeriği geniş kitlelere yaymaktadır. Aynı zamanda internet bireylerin kişisel ihtiyaçları ve hedefleri doğrultusunda, alışverişten eş bulmaya kadar tahmin edilemeyecek çeşitlilikte kullanım alanı yaratmaktadır (Gross 2004: 633-649).

Ortak düşünce ve görüşlere sahip kişilerin, zaman ve mekandan bağımsız, kolaylıkla bir araya gelerek, sanal topluluklar oluşturması, farklı kültürlerden insanların birbirlerini tanıma fırsatı bulması, sanal ilişkilerden gerçek ilişkilere geçişlerin yaşanması ve insanların her türlü duygu ve düşünceyi özgür ifade edebilir hale gelmesi, interneti hayatımızın önemli bir parçası haline getirmiştir (Bila 2001: 53).

Uluslararası antlaşmalarla kurulan ve hiç bir ulusa ait olmayan yönetim kurulu bile olmayan internet; herkesin paylaşım yapabildiği bir bilgi havuzudur. İnternet bir kişiye, gruba veya organizasyona ait değildir. İnterneti oluşturan, geliştiren ve tüm dünyaya yaygınlaştırmak için çalışmalar yapan kişiler vardır. Eğer interneti birleştirilmiş tek bir varlık gibi düşünürsek sahibi yok ancak İnternetin nasıl çalışacağı ile ilgili yapıları belirleyen kuruluşlar vardır ama bunlar hak iddia edemezler. Sonuç olarak internetin bir yöneticisi yoktur. Ancak iletişim kuralları ve politikalarının sistemli şekilde sağlanabilmesi için IAC (International Activities Board) komitesi bu görevi üzerine almıştır (Öztoprak, Sırabaşı 2001: 27).

1.2. Dünya’da İnternet Kullanımı

Digital Global Statistics 2015 yılı verilerine göre dünya üzerinde ortalama 3.5 milyar insan internet kullanmaktadır. İnternet kullanımının en yüksek olduğu ülke % 93’ lük oranla Kanada iken, internet kullanımının en az olduğu ülke % 19’ luk kullanıcı sayısı ile Hindistan olmuştur. Türkiye, 31 ülkede yapılan internet kullanıcıları sayıları içerisinde, 21. sırada yer almıştır.

Tablo 1.Ülkelerin nüfuslarına göre internet kullanım oranları

Ülkeler	Nüfus	2015 yılı internet kullanım oranları(%)
Canada	35.141.542	% 93
UAE	8.264.070	% 92
South Korea	50.219.669	% 90
Australia	23.111.910	% 89
UK	63.181.775	% 89
Germany	81.459.000	% 89
USA	322.856.495	% 87
Japan	126.919.659	% 86
France	65.107.000	% 84
Singapore	5.310.000	% 81
Hong Kong	7.173.900	% 79
Spain	47.059.533	% 77
Argentina	40.117.096	% 75
Poland	38.533.299	% 67
Malaysia	29.784.600	% 66
İtaly	58.704.082	% 60
Russia	141.423.773	% 60
Saudi Arabia	29.195.895	% 58
Brazil	205.506.000	% 54
Egypt	90.375.892	% 53
Turkey	78.941.054	% 49
Mexico	121.736.809	% 49
China	1.374.390.000	% 47
South Africa	52.981.991	% 46
Philippines	109.615.913	% 44
Vietnam	91.348.835	% 44
Nigeria	181.562.056	% 38
Thailand	67.367.943	% 37
Indonesia	255.993.674	% 29
India	1.284.552.330	% 19

Kaynak: <http://www.globaldigitalstatistics.org.tr / content 2015>

1.3. Türkiye’de İnternet Kullanımı

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de internet kullanım alanları son yıllarda genişlemiştir (Ertürk 2004: 79). Kitle iletişim araçlarının geniş çevrelere yayılmasından en çok etkilenen gruplardan biri de şüphesiz gençlerdir. Batıda ve ülkemizde yapılan araştırmalar, internet kullanıcılarının önemli bir bölümünü gençlerin-öğrencilerin oluşturduğunu göstermektedir (Gürçay, Kümbül 2001: 165-173).

Türkiye, internet kullanımı konusunda her ne kadar gelişmiş ülkelerin gerisinde bile olsa 12 yıl gibi bir zaman dilimi içerisinde internet kullanımının önemli bir düzeye ulaştığı ve giderek yaygınlaştığı söylenebilir. AC Nielsen araştırma şirketi tarafından sağlanan Eylül 2005 tarihli verilere göre yaklaşık 10.220.000 kişi (nüfusun % 13,9’u) internet kullanmaktadır. Bu oran geçmiş yıllardaki tahminlerin oldukça üzerindedir (Carpenter 2007: 465).

İnternet kullanıcısı sayısındaki önemli artış, internetin gün geçtikçe daha fazla önem kazandığını göstermektedir. Zaman ve yer problemi olmaksızın herhangi bir yerdeki bilgiye ulaşmak internetle çok daha hızlı ve kolay hale gelmiştir (Mestçi 2007: 23).

2000 yılında 2 milyon olan sayının 5 yıl içerisinde % 411 artmış olması, internet kullanımının ne kadar büyük bir hızla yaygınlaşmakta olduğunu göstermektedir (<http://www.internetworldtats.com>).

İnternet’in Türkiye’ye gelişi sürecinde; ilk en geniş alan ağının, 1986 yılında tesis edilen EARN (European Academic and Research Network)/BITNET (BecauseIt’s Time Network) bağlantılı TÜVEKA (Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı) olduğu görülmektedir. Sonraki yıllarda bu ağın kapasitesinin yeterli olmaması ve teknolojik açıdan ihtiyaçları karşılayamaması üzerine, 1991 yılında ODTÜ ve TÜBİTAK, bir proje başlatmışlardır. Bu çerçevede bağlantı 1992 yılında X.25 üzerinden Hollanda’ya yapılmış; PTT’ye 1992 yılında yapılan başvurunun sonuçlanmasını takiben, 1993’de de 64 Kbps kapasiteli kiralık hat ile ODTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı sistem salonundaki yönlendiriciler

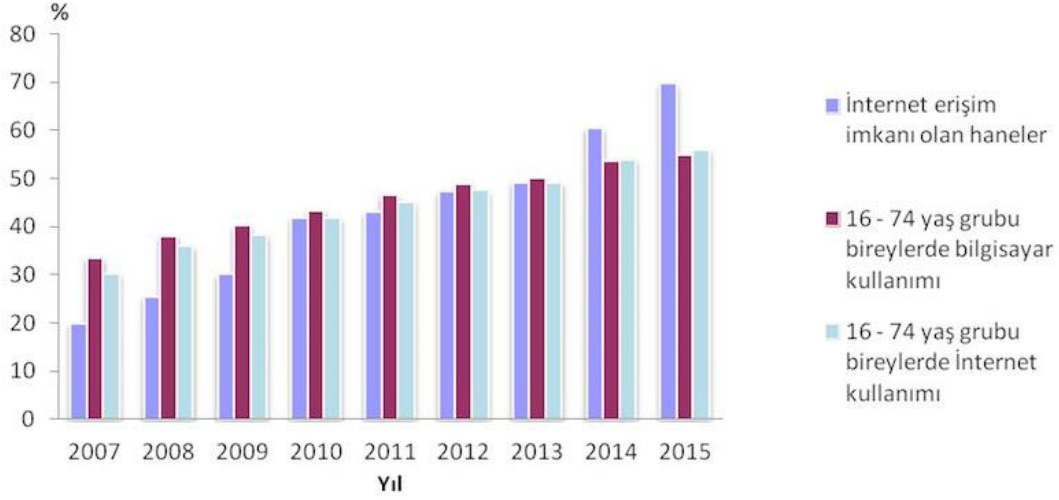
kullanılarak, ABD’de NSFNet (National Science Foundation Network)’e TCP/IP protokolü üzerinden Türkiye’nin ilk internet bağlantısı oluşturulmuştur (Bilimteknoloji 2011: 4).

TÜBİTAK-ODTÜ işbirliği ile 1991’de kurulan TR-NET girişimi ise, herkesi ve her kurumu modern teknoloji internet ile tanıştırmayı amaçlamıştır. 1993’de uluslararası internet bağlantısının kurulmasıyla birlikte ODTÜ ve TÜBİTAK, kendi öz kaynaklarından TR-NET adlı organizasyonu oluşturmuşlardır. TR-NET, Türkiye’de geniş bir alanda internetin kullanımının sağlanması ve yaygınlaştırılmasını hedeflemiştir. Ancak TR-NET kurumsal bir kimliğe sahip olmadığından, Türkiye’de ulusal ağ altyapısı konusunda yaptırım gücü bulunmadığından ve internete olan ilginin önemli boyutta artması üzerine talebi karşılayamaz hale gelmesi, ticari ve akademik ağların birbirinden ayrılmasını gerekli kılmıştır. ULAK-NET, 1996 yılında akademi ile ilgili kurumların internet bağlantısını kurmuştur. 1998 yılında, TTNET ile internet erişimi tüm ülkede Türk Telekom tarafından yayılmıştır (Küçüksaraç 2008: 15).

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de internet kullanımı, günlük hayatın önemli bir parçası haline gelmiştir.

2010 Yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması sonuçlarına göre, internete erişim imkanı olan hane oranı % 41.6’ya yükselmiştir. Bu oran 2009 yılında ise %30’dur. 2015 yılında ise internet kullanım sıklığının % 50 civarında olduğu saptanmıştır.

Tablo 2.Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2015

<http://www.tuik.gov.tr/>

2015 Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre;

- İnternet kullanan bireylerin(16-74 yaş grubundaki) oranı % 55.9 dur.
- 12 ay önce yayımlanan sonuçlarda bu oran yüzde %53.8, 2013 yılında ise % 48.9'dur.
- İnternet kullanım oranı erkekler arasında yüzde 65.8, kadınlar arasındaysa % 46.1 dir. Bir yıl önce bu oranlar sırasıyla % 63.5 ve % 44.1 dir.
- Türkiye genelinde internet erişim imkanına sahip hanelerin oranı 2015 yılı Nisan ayı itibarıyla % 69.5 olmuştur. Aynı oran 2014'te % 60, 2013'te % 49,1 dir.
- Evinde interneti bulunmayan hanelerin ilk 3 gerekçesi; ihtiyaç duymamak (%59.5), internet kullanımını yeterince bilmemek (%44,7), bağlantı ücretlerinin yüksekliği(% 38,5).
- Hanelerin yüzde 67,8'i geniş bant(ADSL, kablolu internet, fiber vb.) internete sahiptir. Bunların yüzde %37,4'ü sabit geniş bant bağlantı, % 58,7'si mobil geniş bant, % 2,7'siyse dar bant bağlantıya sahiptir. Bu oranlar 2014'te sırasıyla % 57.2, % 37 ve % 6 dır.
- 2015 yılı Nisan ayı itibarıyla hanelerin % 96,8'inde cep telefonu veya

akıllı telefon vardır.

- Evlerde sabit telefon bulunma oranı % 29,6 dır. Aynı dönemde hanelerin % 25,2'sinde masaüstü bilgisayar, % 43,2'sinde taşınabilir bilgisayar ve %20,9'unda internete bağlanabilen TV bulunmaktadır.

1.4.Ergenlik

“Adolescent” kelimesinin karşılığı olarak kullanılan ergenlik; Latince olgunlaşmak, büyüme anlamında kullanılarak bir durumu değil, bir süreci ifade etmektedir. Bir başka ifadeyle kişide gözlenebilen hızlı ve devamlı bir gelişme evresi olarak da tanımlanabilir. Hem biyolojik hem de psikolojik ve mental anlamda olgunlaşmanın yaşandığı dönem olan ergenlik, çocukluktan yetişkinliğe geçiş evresidir. (Yavuzer 2003: 262).

İnsan yaşamı çocukluk, gençlik, yetişkinlik, orta yaşlılık, yaşlılık ve ihtiyarlık olarak 6 evreye ayrılabilir. Gelişim evrelerinde tüm insanlar için sıralama aynıdır, basamaklar atlanmaz. Bir önceki evre bir sonraki evreye geçişte basamak teşkil eder.

Ergenlik dönemi, çocuklukla yetişkinlik arasında kalan dönem olarak tanımlanabilir (Varış 1963: 14).

Ergenlik bir geçiş dönemi olduğundan; ergenler davranışlarında kontrolsüzlük, istikrarsızlık, bir gruba dahil olma isteği, dikkat çekme gibi davranışlarda bulunabilir. İnternetin çok boyutlu olması, bu davranışların ortaya çıkması için uygun bir ortam oluşturabilir. Ergenlik dönemi bağımlılık açısından riskli bir dönemdir. Çünkü:

- Duygular yoğun yaşanır,
- Aşırı özgüven/ güvensizlik duygusu yaşanır,
- Bir gruba ait olma isteği mevcuttur,
- Enerjiyi boşaltacak kaynak bulma sorunu yaşanabilir,
- Ebeveynlerle iletişim ve sorunlarla başa çıkmada problemler görülür.

Kitle iletişim araçlarından olan telefon, bilgisayar, televizyon yanlış bağlanma modelleri ile çarpıklıklara özendirici ortam oluşturmaktadır (Semerci 2007: 243).

Ergenlik dönemi, internet bağımlılığı adına bir zemin oluşturabilir. 12-18 yaş, çocuğun kişilik oluşumunda kritik bir dönem olduğundan; arayış içerisinde olan ve çeşitli problemlerinden ötürü içine kapanan ergenlerde bu dönemde internet bağımlılığı riski oldukça fazladır (Şenda, Odabaşı 2007: 21).

1.4.1. Ergenliğin Temel Değişimleri

1.4.1.1. Biyolojik Geçişler

Erkekler için 12 kızlar için 10 yaşları ergenlik veya ergenlik öncesi ruhsal ve bedensel değişikliklerin başladığı dönemlerdir. Bu dönemlerde kız ve erkek çocuklarda yeme artışı gözlemlenebilir. Ergenlik dönemine geçişte her iki cinsiyetteki çocuklar kendi cinslerine uygun davranışlar geliştirmeye başlar ve böylece cinsiyet kimliklerini oluştururlar (Kulaksızoğlu 2007: 39).

Fiziksel ve cinsel olgunlaşma döneminde olan ergenler, diğer insanların kendilerine bakışlarını, başkalarının onlara bakış ve davranışlarını yoğun şekilde etkiler (Steinberg 2007: 23).

Gençliğe ilk adım evresi olan ergenlikte oluşan bu fiziksel ve ruhsal değişimler problem olarak algılanabilir. Ergenin boyunun fazla ya da az uzamış olması, yüzdeki sivilceler, ses tonundaki değişiklikler vb. fiziksel değişimler ona olan ilginin azalacağını düşündürebilir. Ergenlerin bu dönemlerde kişilikleri ve dış görünüşleriyle ilgili olan hassasiyetleri internette tanıştığı kimselerin onlara göstereceği ilgi, internete sık bağlanmaya neden olabilir. Bu durum genci, fiziksel görünüşünden dolayı içine kapanıp kendisini daha iyi hissettiği internet ortamında yeni arayışlara girmesine yol açabilir (Şenda, Odabaşı 2007: 23)

1.4.1.2.Bilişsel Geçişler

Ortalama 11 yaş civarında başlayan ve mantıksal düşünmenin erişkinler düzeyine ulaştığı bu evreye ‘Formal-Soyut İşlemler Dönemi’ denir. Bu geçiş evresinde ergenler, düşüncelerini haklı gösterebilecek düşünce kuralları ve mantık yollarını bulma arayışına girebilirler (Yavuzer 2003: 32).

Fiziksel ve bilişsel ve ruhsal anlamda sürekli değişim ve ilerleme gösteren ergenin gelişim özellikleri, kişide çözülmesi gereken sorunlar ve gereksinimler meydana getirir. Bu sorun ve gereksinimlerin en önemlilerinden biri fazlalaşan uyum becerisine bağlı olarak egonun geliştirilmesi durumudur. Adölesanlarda genel olarak bilinçli anksiyeteye az rastlanır. Ergen ebeveynlerinden çok, arkadaş grubu içerisinde, daha rahat hareket eder, oynar, çalışır, tartışır; hoş bulduğu konulara karşı olumlu yaklaşırken, memnun olmadığı konular ve olaylar karşısında acelecidir. Kişisel istekleri doğrultusunda sorumluluk kabul ederler (Varış 1963: 14).

Ergenlerle yetişkinler arasında soyut düşünme ve davranış biçimlerini yansıtmaya açısından farklılıklar görülür. Ergenler yaptıkları bir davranışın sonucunu kestiremeyebilir. Geleceğe dair kaygıları çok yüksek değildir. Semerci bu konuyu ergenlik dönemindeki bireylerin beyinlerinin karar vermeden sorumlu bölümlerinin, görevlerini yerine getirirken, erişkinlerden farklı çalıştığını belirtmiştir. Davranışların kontrolünü sağlayan mekanizma, ergenlik döneminde beklenen düzeyde gelişmemiştir. Ergenlerin karar verme ve davranış kontrol sürecinde görev yapan beynin değişik bölgeleri önemli fiziksel değişikliklerden geçer. Bu dönemdeki ergenlerin riskli davranışlarının hem kendileri, hem aileleri, hem de toplum için sorun yarattığı düşünülmektedir (Varış 1963: 39).

1.4.1.3.Toplumsal Geçişler

Toplumsal değişim/geçiş dönemi ergende genel olarak iki yönlü düzenleme gerektirir. Bir taraftan ergene toplumun yetişkin üyeleri için ayrılmış olan belli ayrıcalıklar ve haklar verilir. Diğer taraftan artan bu güç ve özgürlük; kendini yönetme, bireysel sorumluluk ve sosyal katılımında artan beklentilere dönüşür (Steinberg 2007: 54).

Ergenlerin sosyalleşme sürecini etkileyen bir diğer faktörde ebeveynlerin çocuk yetiştirmedeki tutum ve davranışlarıdır. Ebeveynlerin bu dönemde anlayışlı ve adaletli davranması, baskıcı ve otoriter olması veya aşırı korumacı davranması, ergenlerin farklı kişilik özellikleri geliştirmesine yol açar (Taşkın 2002: 39).

Modern toplumların aile yapısında televizyon ve internet önemli bir yer tutmakta, çocukların ebeveynlerinden farklı sosyal kişilikler ve ilişkiler geliştirmesine neden olmaktadır. Son zamanlarda çağdaş toplumlar, gençliğe adım atan ergenleri, yetişkinlerin dünyasından uzak tutma eğiliminde olup; onlara yetişkin yaşamı için çok az doğrudan eğitim vermekte ve sonra onlara oldukça hızlı bir biçimde tamamen yetişkin bağımsızlığına girmeleri için, baskı yapmaktadır (Steinberg 2007: 16).

1.5. Ergenliğe İlişkin Kalıp yargılar

Kalıp yargı, geniş bir insan grubu hakkında izlenimlerimizi ve inançlarımızı yansıtan bir genellemedir. Tüm kalıp yargılar, belirli bir grubun tipik bir üyesinin nasıl olduğuyla ilgili bir imaj yaratmaktadır. Kalıp yargılarda, bunu doğrulamayan kanıtlarla karşılaşsak dahi bu kalıp yargıdan vazgeçmek zordur.

Ergenlere ilişkin çok fazla kalıp yargı vardır: “İş aradıklarını söylerler, ancak iş bulduklarında da çalışmak istemezler.” “Hepsi tembel”, “Düşündükleri tek şey cinsellik.”, “Onların hepsi madde kullanıyor.”, “Bu günün çocukları, benim kuşağımın ahlaki dokusuna sahip değiller.”, “Çok benmerkezciler.” Aslında yirminci yüzyılın büyük bir bölümünde ve yirmi birinci yüzyılın başında ergenler normal ve yıkıcı davranışlar göstermeyenler olarak tanımlanmaktan çok anormal ve yıkıcı davranışlar gösteren bireyler olarak tanımlanmaktaydı. Hall’un fırtına ve stres benzetmesi düşünüldüğünde ergenlerin medyadaki isyankar, çatışmacı, modaya meraklı, suça eğilimli ve benmerkezciler olarak tanımlanmaları da düşünülebilir. Gençlerin olumlu başarılarının kanıtları sunulduğunda çoğu yetişkinin bu gerçekleri reddetmesi ya da bunların birer istisna olduğunu söylemesi özellikle üzücüdür (Youniss, Ruth 2002: 243-253).

Ergenlere dair kalıp yargılar öylesine yaygındır ki ergenlik dönemi araştırmacısı Joseph Adelson (1979), sınırlı bilgilere ve çoğunlukla da sık görülen ergen gruplarına dayanan ergenler hakkındaki genellemeler anlamına gelen ergen genelleme farkı (adolescent generalization gap) kalıp yargılara rağmen kendi yeteneklerine olan güvenlerini geliştirirler (John 2012: 7).

1.6. Ergenliğe Pozitif Bir Bakış Açışı

Ergenlere ve bu döneme dair olumsuz bakış açıları abartılmıştır (Lerner 2011: 495). Uluslar arası çalışmalarda böyle bir bakış açışı için dayanak bulunamamıştır. Araştırmacılar dünya genelinde ergenlerin benlik imajını değerlendirmişler ve ergenlerin en az %73' ünün olumlu bir benlik imajına sahip olduklarını keşfetmişlerdir. Aslında derin olarak incelendiğinde ergenler geleceklerine yönelik özgüvenli ve iyimserdirler. Birkaç istisna dışında, grup olarak ergenler, çoğu zaman mutludurlar, yaşamdan keyif alırlar, kendi kontrolünü sağlama, saygın bir işe ve okula devam etme yeteneğine sahip olarak algırlar, cinselliklerine güvendiklerini açıklarlar, ailelerine karşı çoğunlukla olumlu duygular gösterirler ve yaşamlarındaki stresle başa çıkma kapasitesine sahip olduklarını hissederler. Bu ifadeler ergenliğin fırtına ve stres tanımlamasıyla aynı değildir (Offer 1988: 6).

1.7. Bağımlılık

Bağımlılık (addiction) kelimesi Latince'de "bağlı", "tarafından köleleştirilmiş" anlamına gelen "addicere" kelimesinden türetilmiştir. Bağımlılık, kişi ve nesnelar arasında şahsın tercihi ile kurulmuş devamlılık özelliği gösteren bir ilişki düzenidir. Bu düzen kişinin tercihi ile başlamasına karşın bireyin bağımsızlığını zamanla ortadan kaldıran bir özelliğe sahiptir. Bağımlılığın devam etmesiyle kişinin yok olmaya başlayan özgürlüğü, bireyin daha öncesinde kendinde bulunmayan yeni tutum ve davranışlar edinmesine neden olabilir" (Barış 1994: 6).

Bağımlılık "bağımlı kimse ve bu kimsenin aşırı davranış gösterdiği nesne arasında kurulan bir ilişki" olarak tanımlanmaktadır (Shaffer 1999: 9-14).

Bağımlılık “Şahsın kullandığı maddeyi çoğunlukla bırakma eyleminde bulunmasına karşın bırakamaması, giderek madde dozunu artırması, kullanmayı bıraktığında yoksunluk belirtilerinin baş göstermesi, zararlarını bilmesine rağmen kullanmaya devam etmesi, zamanının büyük bölümünü madde arayarak geçirmesi ile ilişkili bir durumdur” (Ögel 2001: 4).

Bağımlılığın üç önemli belirtisi; o şey için çok güçlü istek duymak, zaman kontrolünü kaybetmek, ısrarla ve tekrarlı olarak o şeyi istemektir (Doğan 2013: 58).

Bağımlılık klinik uygulamalarda “davranışsal bağımlılık” ve “ fiziksel bağımlılık” olmak üzere iki başlıkta incelenmektedir (Çetinkaya, 2013: 34). Davranışsal bağımlılığın fiziksel bağımlılıktan farkı; davranışsal bağımlılıkta bağımlı olunan madde ya da davranış arayışı içeren eylemler ve bununla ilişkili olarak patolojik kullanım özelliklerinin varlığına ilişkin sonuçların; fiziksel bağımlılıkta ise, toleransın ve yoksunluğun varlığının olmadığı ileri sürülmektedir (Öztürk 2007: 36-41).

Teknolojik bağımlılıklar ise; kimyasal olmayan davranışsal bağımlılıklar kapsamında ele alınmış olup, insan-makine etkileşimine dayandırılmıştır. Teknolojik bağımlılıklar televizyon seyretme gibi amaçsız bir bağımlılık şeklinde olabileceği gibi, bilgisayar oyunları oynama gibi aktif bir bağımlılık şeklinde de görülebilir. Davranışsal bağımlılıklarda kişiler madde bağımlılıklarında ki gibi bağımlılığın ana bileşenleri, zihinsel meşguliyet, duygu durum değişkenliği, tolerans, yoksunluk, çatışma ve tekrarlama davranışı gösterirler. Davranışsal bağımlılıklara yeme, kumar, seks bağımlılıklarının yanında; teknolojik bağımlılık, medya bağımlılığı, televizyon bağımlılığı, cep telefonu bağımlılığı, bilgisayar ve internet bağımlılığı gibi bağımlılıklar örnek gösterilebilir (Griffiths 1995: 14-19).

İnternetin popülerliğinin artması, insanların aşırı kullanımına neden olmuştur (Chou, Condron, Belland 2005: 363-388).

1.7.1.İnternet Bağımlılığı, Patolojik ve Problemlİ İnternet Kullanımı

İnternet, özellikle son birkaç yılda sağladığı serbest ve rahat ortam, yenilikler, iletişim kolaylığı ve hızlı erişim sayesinde hayatımızda önemli bir yer edinmiştir. Bu durum internetin yararlarının yanında sağlıklı kullanım amacını da zora sokabilir ve kendine bağımlı yapabilir. Oysa ki; sağlıklı internet kullanımı; düşünsel, davranışsal herhangi bir rahatsızlık duymaksızın, uygun bir zaman diliminde, istenilen amaca ulaşmak için faydalı olacak şekilde kullanıldığında gerçek amacına ulaşacaktır (Davis 2002: 5).

Ülkemizde genç nüfusun fazlalığı ve internet kafelerin bilinçsizce yaygınlaşmış olması güvenlik sorununu da beraberinde getirdiğinden, bu durum yeni tanımlanmakta olan hastalık için uygun bir ortam hazırlamaktadır. Ebeveynlerin internetin zararlı kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları da bağımlılığı artırıcı bir başka güçlü nedendir (Öztürk 2007: 11).

İnternet bağımlılığı, internet kullanımını istese bile kısıtlayamama, internette olmadığında yaşamdan zevk alamama, çevrimiçi değilken sinirlilik hali, sürekli internete gireceği anı hayal etme, stresli ve saldırgan olunması olarak tanımlanabilir. Amerikan Psikiyatri Birliği (American Psychiatric Assosiation) tarafından 1994'te yayınlanan ve DSM-IV kısaltmasıyla adlandırılan, Mental Bozuklukların Tanımsal ve Sayısal El Kitabı'nda (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) internet bağımlılığı bir hastalık olarak tanımlanmamaktadır (Öztürk 2007: 17).

Problemlİ internet kullanımı (PIK), uyumsuz düşünce ve patolojik davranışları içeren bir psikiyatrik durumdur (Davis R.A 2001: 187).

Literatürde PIK, iki DSM-IV tanısı ile tanımlanmaya çalışılmıştır. Bunlardan birincisi “madde kullanımı ile ilişkili bozukluklar” bir diğeri ise “başka yerde sınıflandırılmamış dürtü kontrol bozukluklar” kapsamında bulunan “Patolojik Kumar Oynama”dır. Betimsel tanımlamanın yanında, bilişsel tanımlamalar da dikkati çekmektedir. Madde bağımlılığı kriterlerini ilk defa Goldberg “kullanmıştır (Gönül A.S 2002: 106).

Problemlerli internet kullanımından kaynaklanan İnternet bağımlılığında madde kullanımı olmaksızın bağımlılık durumu bulunmaktadır. Bağımlılık kavramı (addiction) ilaç (drug) almayı içerir. Bu nedenle belki de resmi tanımların birçoğu ilaç içme konusuna yoğunlaşmıştır. Bu tanımlara rağmen, hastalık olarak değerlendirmemesine karşın diğer davranışların da potansiyel olarak bağımlılık yaratabileceği görüşü gittikçe fazlalaşmaktadır (Walker 1989: 46).

İnternetin bağımlılık yapıp yapmadığı konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. “Bağımlılık İnternet’in kendisine mi yoksa kullanılan özelliği dolayısıyla başka bir ilişki türüne midir? Örneğin İnternet’i uzun zamandır kullanan insanlar aslında bilgisayara mı bağımlıdırlar yoksa internet üzerinden yaptıkları sohbetlere mi? Alkol bağımlılığı, uyuşturucu bağımlılığı gibi bağımlılıklar, insanların doğrudan o maddelere bağımlı olduklarını gösterirken, aynı şeyi bilgisayarla eşdeğer tutmak yanlış olacaktır” (Yalçın 2003: 27).

Soule ve arkadaşlarına (2003: 65) göre internet bağımlılığının 5 tipi bulunmaktadır:

1. *Sanal Seks Bağımlılığı*: Yetişkinlere özgü sohbet odası ve sanal porno bağımlılığı olarak dikkat çekmektedir.

2. *Sanal İlişki/ Arkadaşlık Bağımlılığı*: Sohbet odaları ve sanal porno sitelerinde arkadaşlıklar dostluklar edinme,

3. *İnternette Kumar Bağımlılığı*: İleri boyutta kumar oynama, alış-veriş yapma ve açık artırma ya da bahis sitelerini kullanma,

4. *İhtiyaç Dışı Bilgi Arama Bağımlılığı*: Gereğinden fazla web veya veri bankalarında tarama yapma,

5. *Bilgisayar Bağımlılığı*: Aşırı derecede oyun oynama ve program hazırlama (yazma) bağımlılığı (Akt. Balcı, Gülnar 2009: 7).

1.7.2. İnternet Bağımlılığı Belirtileri

İnternete bağlı olunmadığında, internette yapılan aktivitelerin hayalinin kurulması, internette değilken aşırı sinirli, gergin olunması, internet başında uzun

saatler kalınmasına rağmen bunun yetersiz olarak algılanması, internet kullanımının artarak devam etmesi, internette planlanandan daha fazla vakit geçirilmesi, internete sık girilmesi nedeniyle iş ve akademik başarıda düşme görülmesi ya da sosyal ilişkilerde sorunlar yaşanması, internet kullanımı hakkında ebeveynlere ya da çevresindeki diğer insanlara yalan söylenmesi, internetin günlük hayattaki sorunlardan uzaklaşmak niyetiyle bir araç olarak kullanılması internet bağımlılığının tipik davranışları olarak sıralanmaktadır (Kuloğlu 2001: 39-40).

İnternet kullanımının sebep olduğu sağlık sorunları arasında;

- El Bileği Sorunları
- Boyun Kaslarında Oluşan Tutulma
- Uyku /Uykusuzluk Sorunları
- Görme ve beslenme sorunları sıklıkla karşılaşılan sorunlardır.

Yukarıdaki bilgiler ışığında internet kullanımının her geçen gün arttığı ülkemizde, özellikle gençlerin yaşamında internetin vazgeçilmez olduğu ve bu durumun gençleri sosyal izolasyona sürüklediği düşünüldüğünden, bu çalışmada gençler arasında internet kullanımı ve sosyal izolasyon arasındaki ilişki incelenecektir.

İnternet bağımlılığı ilk olarak Young (1996) tarafından ortaya atılmış bir kavramdır. Bağımlılık ile ilgili alan yazın incelendiğinde 2000’li yıllara kadar internet bağımlılığının, bağımlılık olup olmadığı tartışılmaktayken; artık günümüzde böyle bir bağımlılığın varlığı kabul edilmiş olup; tedavisi üzerine çalışmalar sürdürülmektedir (Gönül 2002: 107).

İnternet bağımlılığında; her geçen gün artan bilgisayar ve internet kullanımı akademik başarısızlığa, sosyal ve mesleki alanlarda problem yaşanmasına, fiziksel sorunlara ve başarısızlıklara, nerdeyse her akşam durdurulamayan internet kullanımı arzusu ve bir sonraki günü de etkileyen yorgunluk, uykusuzluk ve halsizlik hissine neden olduğu görülmektedir. Tüm bu nedenlerden dolayı internet bağımlılığının nasıl tespit edileceği ve nasıl önlemler alınması gerektiği önem kazanmaktadır (Gönül 2002: 108).

Goldberg' den sonra bilimsel anlamda tartışmalar Pittsburgh Üniversitesi'n den Kimberly Young'ın çalışmasıyla başlamıştır. Kendi istekleriyle araştırmaya katılan 496 internet kullanıcılarını inceleyen Dr. Young, bunlardan 396'sının bağımlılık kalıplarına uygun çıktığı sonucuna ulaşmıştır (Bugün 2006: 19).

İnternet kullanımının her geçen gün yaygınlaşması ve bağımlılık düzeyine gelmesinde sadece yasal kullanım için değil, onun illegal yollar için kullanımı da kullanıcı sayısının artmasında önemli olmuştur. İletişim ve erişim alanında sağladığı kolaylıklar, internet'e bağlanan herkes için sesli görüntülü haberleşme, e-posta kullanımı, daha çok zaman konusunda sorun yaşayan bireylerin bilgiye kolay ulaşmalarını sağlamıştır. Bu kolaylık her türlü haberleşmeye bilgiye ve legal-illegal erişime hızlı ve kolay ulaşım sayesinde internet'i birçok şahıs ve kuruluş için günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası haline getirmiştir. Bu vazgeçilmezlik durumunun nesneliliği içerisinde bile internete karşıt görüşler kısa zamanda güçlenmiş ve kontrollü internet kullanımı düşüncesi giderek güçlenmeye başlamıştır (Benjamin 1999: 29).

İnternet kullanımı dünyada her geçen gün artmaktadır. Türkiye'de internet kullananların sayısı 2000 yılında 2.000.000 iken; 2010 itibariyle internet kullanıcısı sayısı 35.000.000 kişi olarak belirtilmiştir. Bu sonuç Türkiye nüfusunun % 45 ten fazlasının internet kullanmakta olduğunu göstermektedir (Üçkardeş 2010: 114).

İnternet bağımlılığı literatürde birçok araştırmacı tarafından farklı terimle, farklı biçimlerde incelenmiştir: 'Patolojik internet kullanımı' (pathological internet use) (Davis 2001; Young 2004), 'problemlili internet kullanımı' (problematic internet use) (Caplan, 2002), 'aşırı internet kullanımı' (excessive internet use) (Young ve diğerleri, 2005), 'internet istismarı' (internet abuse) (Young ve Case, 2004), 'internet kullanımı bozukluğu' (internet addiction disorder) (Gonzalez, 2002), 'internet bağımlılığı' (internet dependency) olarak sayılabilir (Tvedt 2007: 43).

İnternetin bağımlılık boyutuyla ilgili kesin tanı koydurucu ve bu rahatsızlığı ayırt edebilecek kesin standartlar üzerinde araştırmacılar tarafından henüz bir uzlaşma sağlanamamıştır. Bu durum konuya ilişkin yapılan araştırma sonuçlarının karşılaştırılmasında ve müdahale programlarının karşılaştırılmalı değerlendirmesinde

fikir ayrılıkları ve diğer bazı sorunlar ortaya çıkarmaktadır.

İnternet bağımlılığı konusunda yapılan araştırmaların büyük çoğunluğu Young'ın DSM-IV'te dürtü kontrol bozukluğu kategorisi içinde tanımlanan kumar oynama bozukluğundan yola çıkarak geliştirilen İnternet Bağımlılık Testi kullanılarak yapılmıştır (Greenfield 1999: 403-412). Young'ın İnternet bağımlılık testi bir yandan patolojik internet kullanım belirtilerini tanımlarken diğer yandan bağımlılığa ilişkin belirtilerin yanı sıra aşırı ve kontrol edilmesi güç kullanımın olumsuz sonuçlarını da değerlendirmeye yönelik sorular içermektedir (Young 1997: 237-244).

1.7.3. İnternet Bağımlılığı İle İlgili Kuramsal Yaklaşımlar

İnternet bağımlılığında araştırmacılar tarafından tanı koymaya ilişkin çalışmalar devam ederken diğer taraftan bu bağımlılık türüne ilişkin risk faktörlerini belirlemeye dönük çalışmaların sayısında da son yıllarda artış görülmektedir. Bunun yanı sıra, internet bağımlılığına ilişkin önerilen modeller şu şekilde sıralanabilir: Young'ın dört kategori kuramı, Davis'in bilişsel davranışçı kuramı, Grohol'un patolojik internet kullanımı kuramı, Hall ve Parsons'ın internet bağımlılığı davranışı kuramı, Suler'in internet bağımlılığı kuramı, nörobiyolojik kuram, sosyal beceri eksikliği kuramı, kültürel mekanizma kuramı.

1.7.3.1. Young'ın Dört Kategori Kuramı

Young (1997) internet bağımlılığı sebeplerini internetin yerine getirdiği dört işlevle açıklamaktadır:

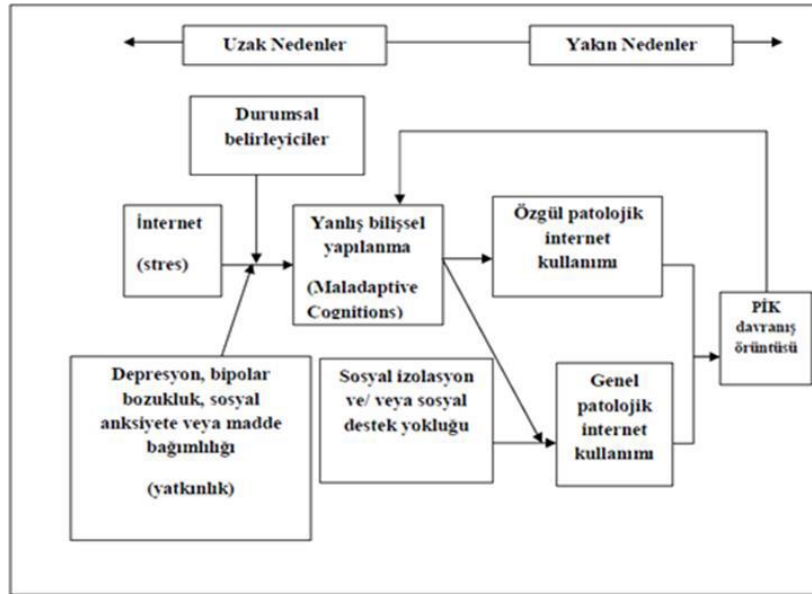
- a) Sosyal destek,
- b) Yaşam koşulları,
- c) Cinsel ergi,
- d) Yeni bir kimlik oluşturma imkanıdır.

Sosyal destek, kişinin internette ulaşabildiği sosyal ortamlara; yaşam koşulları, bireyin çalıştığı ortam ve imkanlarının interneti ulaşabilir hale getirmesi

düzeyine; cinsel ergi, internetin cinsel materyallere erişim kolaylığı sağlamasına; ve yeni kimlik oluşturma ise kişinin idealindeki kimliği kullanarak siber ortamdaki sosyal ortamlara dahil olabilmesi olanaklarını tanımlamaktadır (akt. Esen, 2007: 1-9).

1.7.3.2.Davis'in Bilişsel Davranışçı Kuramı

Davis'in (2001) internet bağımlılığı modelinde kişinin anormal biliş ve düşüncelerinden doğan davranışları ve sürekli bu durumun tekrarlanması sonucunda bu durumun kişide internet bağımlılığı geliştirdiği düşünülmüştür. Kişinin kendisini ve dünyayı olumsuz algılaması, olumsuz düşünceler geliştirmesine sebep olmakta ve bu düşünceleri geliştiren kişiler olumsuz duygu ve düşünceleriyle baş edebilmek için internet kullanmaktadırlar. Bu durum bireylerin internet ortamında internete girme davranışlarını artırarak riskli durumlarla karşılaşmasına neden olmakta ve bu karşılaşılan sorunlar bireyin internete bağımlılığını kolaylaştırmaktadır. Bu durum depresyon gibi duygu durum problemleri, ruminatif düşünce gibi olumsuz düşünce süreçlerini tetikleyerek patolojik internet kullanımını artırıcı etkiler göstermektedir (Çalışgan 2013: 5).

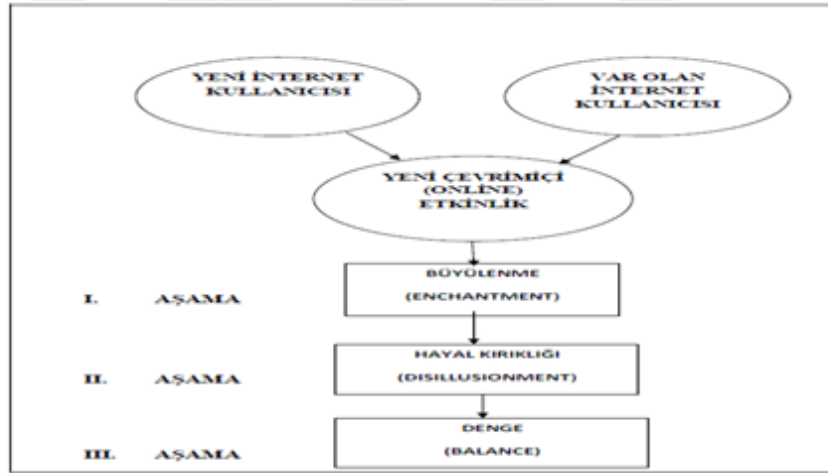

Şekil 1. Davis (2001) problemlı internet kullanımı süreç modeli.

Davis'in Modeli'ne göre patolojik internet kullanımına ilişkin özel birtakım tercihlere göre fazlaca internette kalınmasıyla ortaya çıkan özgül internet kullanımı ve sıklıkla nedensizce internette vakit geçirilmesinden dolayı genelleşmiş internet kullanımı ayrımı yapmaktadır (akt. Esen 2010: 24).

1.7.3.3. Grohol'ün Patolojik İnternet Kullanımı Kuramı

Grohol (1999) internet bağımlılığında kişinin sosyalleşmesinin önemli olduğunu savunmuştur. Bu kuramda internet kullanımının üç aşamadan oluştuğu savunulmuştur: Bunlar; büyülenme, hayal kırıklığı ve dengedir. Başlangıçta internetle yeni tanışan kişi büyülenir, fakat sonrasında internet beklenildiği kadar keyif vermemeye başlar. Son olarak ta, kişinin internet kullanımı bir dengeye oturur.

Şekil 2. Grohol'ün internet bağımlılığı kuramı modeli (Çetinkaya 2013: 6).

Modele göre, internet kullanan kişi yeni bir internet (online) etkinliğiyle karşılaştığında bir süre sonra en baştaki aşamaya tekrar dönerek, bütün aşamaları tekrar yaşayabilir. Bununla birlikte interneti kullanan bazı kimseler internette karşılaştıkları yeni ve farklı bir etkinliğin büyümesine kapılarak sonraki basamaklara geçmeden, birinci aşamaya saplanabilirler. Bu bireylerin birinci aşamadan kurtulabilmeleri için yardım almaları gerekebilir. Bu modelde interneti daha önceden kullanan tecrübeli kullanıcıların interneti yeni kullanmaya başlayan tecrübesiz kullanıcılara göre bu üç aşama arasındaki geçişleri daha kolay gerçekleştirebileceklerini savunur (Çetinkaya 2013: 6).

1.7.3.4.Hall ve Parsons’ın İnternet Bağımlılığı Davranışı Kuramı

Hall ve Parsons (2001) internet ile ilgili bozukluklar için “İnternet Bağımlılığı Davranışı” terimini kullanmıştır. Bu kuram interneti yanlış kullanmanın sağlıklı bir bireyin zihinsel, davranışsal ve duygusal işleyişinde sorunlar oluşturabileceğini; fakat bu durumun patolojik boyutta bir davranış olmadığını ileri sürmektedir. Bu kuramda kişinin gerçek hayatta yaşadığı bazı problemlerden dolayı bu sorunları ve tatminsizliği bastırmak için internet kullanma eğiliminin başladığını ancak bireyin gerçek hayattaki ihtiyaçlarının internet kullanarak hiçbir zaman karşılanamayacağı savunulmaktadır. Bundan dolayı aşırı internet kullanımının iyi huylu bir problem olduğunu ve bireye bazı rahatsızlıklara göre daha az zarar vereceği savunulmaktadır.

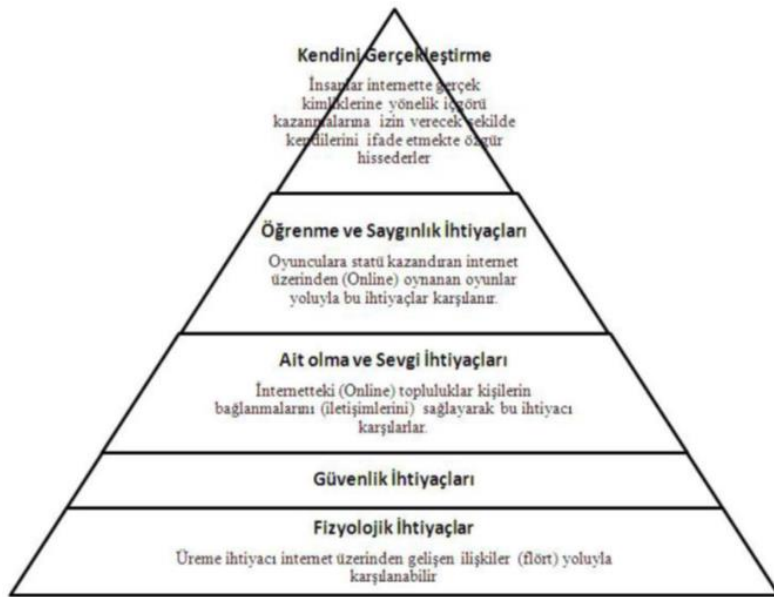
Hall ve Parsons modeli, Rasmussen (2000)’in bağımlılık ölçütlerine bakarak internet bağımlılık davranışı önerir. Buna göre kişinin iş, okul ve evde sorumluluklarını yerine getirmekte pasif kalması, internet kullanmaktan mutlu olmamasına rağmen, interneti uzun süre kullanması, internet kullanmadığı zamanlarda bireyde huzursuzluk, gerginlik, odaklanamama, sinirlilik, kaygı gibi sorunların oluşması, kişinin psikolojik, fiziksel, ve sosyal problemleri hakkında bilgi sahibi olmasına karşın interneti kullanmayı sürdürmesi ve kişinin internet kullanımını azaltmak veya kullanımını durdurmak için yaptığı girişimlerin başarısız olması sonucu uzun süre kullanıma devam etmesi durumunda kişiye internet bağımlısı tanısı koyulabilir. Daha çok internet bağımlılığı tanısı koymaya yönelik dönük geliştirilen model konuya ilişkin açıklayıcı olsa da internet bağımlılığını somut olarak açıklayan ölçütleri sunmadığından geçerlilik ve güvenilirliği hakkında şüpheler vardır.

Hall ve Parsons (2001)’a göre internet bağımlılığı bir uyumsuz bilişsel başa çıkma davranışı olduğundan kişinin bu durumu temel bilişsel-davranışsal müdahalelerle değiştirebileceğini ve birçok insanın internet kullanma davranışını düzeltebileceğini vurgular (Demirel 2005: 7).

1.7.3.5. Suler'in İnternet Bağımlılığı Kuramı

John Suler (1996) Time-Warner's Palace adlı internet topluluğu üzerinde yaptıkları çalışmalarla online etkileşimlerin Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan ihtiyaçlara karşılık geldiği sonucuna varmıştır. Suler'e göre kişinin psikolojik olarak sağlıklı olması için ihtiyaçlarının sağlanması gerekmektedir. Kuramda kişinin ihtiyaçlarının karşılanmadığı ve bastırılmış olduğu durumlarda bu ihtiyaçların kişiyi ilgisizliğe ve pasifliğe yönlendirdiğini, farklı arayışlar içerisine sokabildiğini zor bir kısır döngü içerisinde bireyi patolojik kısır döngüye ve bağımlılığa sürükleyebileceği ifade edilmektedir.

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde birinci basamakta olan fizyolojik ihtiyaçların internet kullanımındaki karşılığı daha çok cinsellikle ilgilidir. Ergen için internet güvenli bir şekilde bir takım cinsel ve arkadaşlık ihtiyaçlarının karşılanmasını sağladığında bağımlılığa dönüşebilmektedir. Bu şekilde, rahat bir şekilde sosyal gruplara dahil olan kullanıcılar temel ait olma ve sevilme ihtiyacını da bu şekilde karşılayabilirler. Saygınlık ihtiyacının ise insanların sanal alemde gerçek kimliklerini gizleyip daha üst statüdeymiş gibi görünerek sağladığını ileri sürmektedir (akt. Esen 2010: 1-9).

Şekil 3. Suler'in internet bağımlılığı modeli (Esen 2010: 25)

1.7.3.6. Nörobiyolojik Kuram

Nörobiyolojik kuramda özellikle kompulsif internet kullanımı ve kompulsif video oyunları oynama davranışının nörobiyolojisi açıklanmaya çalışılmıştır. Dopamininin, patolojik kumar ve internet bağımlılığı gibi davranışsal bağımlılıkları teşvik eden ödül bağımlılığında önemli bir etken olduğu kuramsal olarak ortaya konmuştur. Buna rağmen, serotanin ve dopamin nörotransmitter sistemlerinin internet bağımlılığı tedavisinde yer almadığını destekleyen kanıtlar bulunmaktadır (Kuss, Griffiths 2012: 16).

Bununla birlikte madde bağımlılıkları ve patolojik kumar nörobiyolojik olarak ortak etyopatogenezlere sahip olmaları kompulsif alışveriş, aşırı internet kullanımı-bağımlılığı ve kompulsif seksüel davranışların da aynı davranışsal bağımlılık mekanizmalarını kullanıyor olabileceğini düşündürmektedir (Johanson, Götestam 2004: 9).

1.7.3.7. Sosyal Beceri Eksikliği Kuramı

Caplan'ın (2002) ABD'de Genelleştirilmiş Problemlili İnternet Kullanımı Ölçeği'ni kullanarak yaptığı araştırmada yalnız olan ve bunalmış kimselerin internetin sunduğu sanal âleme daha fazla ilgi duydukları ve daha çok zaman geçirdikleri gösterilmiştir. Bu kişiler internette kurdukları ilişkilerinde, gerçek hayatta kurdukları yüz yüze olan ilişkilerden daha rahat ve esnek olmaktadır. Bu kişiler gerçek hayatta kendilerinde eksik gördükleri bir özelliği ya da davranışı internet ortamında farklı sunabilmekte ve sevmedikleri bir özelliklerini ise kendilerinde kendi kişiliklerinden çıkarabilmektedirler. Yani internetin kişiye sunduğu olanaklarla kişi internet ortamında kendi istediği benliği oluşturabilme imkânına sahip olabilmektedir (Sonkur 2004: 10).

1.7.3.8.Kültürel Mekanizma Kuramı

Kültürel mekanizma kuramı, internet bağımlılığının internet kullanımının ve erişimin kolaylıkla sağlanabildiği yerlerde ortaya çıkabildiğini ileri süren bir kuramdır. Bu kurama göre ABD, Finlandiya, Macaristan, İtalya, Kore gibi vb. ülkelerde internet bağımlılığı teknolojinin ve internet ulaşımının daha yaygın olduğundan daha fazladır. Buna rağmen bilgisayarların ve internet ulaşımının kısıtlı olduğu daha az gelişmiş ülkelerde internet bağımlılığına rastlamak daha nadirdir. Bununla birlikte gelişmiş ülkelerde halkın çoğunluğu internet bağımlılığı riski altında iken az gelişmiş ülkelerde sadece işi gereği internetle uğraşanların risk faktörü dışında olabileceği söylenebilir (Shaw, Black 2008: 353-365).

1.7.4.İnternet Bağımlılığının Tanı Kriterleri

Dünya genelinde İnternet bağımlılığı konusunda pek çok tanımlama ve konuya ilişkin ölçme aracı geliştirilmekte ve araştırmalar hala yoğunlaşarak devam etmektedir. Kuss, Griffiths, Karila ve Billieux (2014) internet bağımlılığının kavramsal tanımı ve tanı kriterleri konusundaki sistematik araştırmasında konuya ilişkin geliştirilmiş uluslararası yaygın kullanıma sahip 21 ölçme aracına ilişkin bilgiler sunmakta ve farklı çalışmalarda elde edilen farklı prevalans oranlarının kavrama ilişkin kavramsal farklılıklardan da etkilendiğini ifade etmektedir (Sonkur 2004: 10).

Young'ın İnternet Bağımlılığı Kriterleri

Young (1998) DSM-IV'e göre patolojik kumar oynama kriterlerini internet bağımlılığı için yeniden düzenlemiş ve internet bağımlısı olan kişilerde patolojik kumar bağımlısı olan kişilerde olduğu gibi kendine güvenme, duygusal açıdan hassasiyet, tepkisellik, uyanıklık, kendini ifade edememe ve uyum sorunları gibi bir takım özellikler bulunduğunu savunmuştur. İnternete bağlı kalma süresinde artış, yoksunluk belirtileri, aşırı zihinsel uğraş, tolerans, sosyal ilişkilerde, okulla ya da işle ilgili sorunlar, başarısız girişimlerde bulunma, internet kullanımıyla ilgili yalan söyleme ve duygu-durum değişiklikleri internet bağımlılarında görülebilen tipik davranışlardır. Yukarıda sayılan sekiz belirtiden beş tanesi kişide bulunuyorsa,

internet bağımlılığı tanısı konulabilir. Young daha sonra sekiz soruluk ölçme aracını 20 soruluk altılı Likert tipi bir ölçeğe dönüştürmüştür.

Young (2000) sonraki çalışmalarında internet bağımlılığını çeşitli davranış ve dürtü-kontrol bozukluklarının perspektifinde özelleştirerek internet bağımlılığını 5 kategoriye ayırmıştır. Bunlar: internette kumar oynama; siber cinsel bağımlılık, e-alışveriş gibi zorunluluktan kaynaklı zorlantılı internet kullanımı siber ilişkisel bağımlılık ve bilgi yüklenmeye bağlı web de veri arama; ve bilgisayar oyunları bağımlılığıdır.

1.7.4.1. Goldberg'in İnternet Bağımlılığı Kriterleri

Goldberg (1999) tarafından belirlenen internet bağımlılığı kriterlerine göre: on iki aylık bir süre içinde herhangi bir zamanda ortaya çıkan aşağıdakilerin 3'ü veya daha fazlası ile kendini gösteren, klinik olarak açık bir bozulmaya ya da sıkıntıya yol açan uygunsuz internet kullanımı bireyde internet bağımlılığına yol açar. Başka bir ifadeyle aşağıdaki kriterlerden 3'ü veya daha fazlası bireyde on iki aylık bir zaman diliminde klinik olarak görülür ve bireyde psikolojik sıkıntılara ve işlev kaybına yol açarsa o bireye internet bağımlısı tanısı konulabilir.

Goldberg'in (1999) internet bağımlılığı kriterleri aşağıdaki maddelerden oluşmaktadır:

1. Aşağıdakilerden biriyle tanımlanan tolerans gelişimi
 - a. İstenilen keyfin sağlanabilmesine yönelik belirgin olarak artmış internet kullanım süresi
 - b. Sürekli olarak aynı sürelerde internet kullanımı ile alınan keyifte azalma olması
2. Aşağıda tanımlanan şekilde yoksunluk gelişmesi. Ağır ve uzun süreli internet kullanımı sonunda aşağıdakilerden en az 2 tanesinin günler içinde ortaya çıkması (1 ay içinde ortaya çıkabilir) ve kişilerin bunlardan dolayı iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşamaları.
 - a. Psikomotor ajitasyon

- b. İsteyerek ya da istemsiz şekilde tuşlara basma hareketi yapma
 - c. İnternette neler olduğu hakkında saplantı haline gelmiş düşünceler
 - d. İnternet hakkında fanteziler ve hayal kurma
 - e. Bunaltı
 - f. Sıkıntılı durumlardan kurtulmak için internete veya benzeri servislere bağlanma
3. İnternet kullanımı çoğunlukla planlandığından daha uzun süreler alır.
 4. İnternet kullanımını bırakmak veya denetim altına almak için bir çaba olmasına rağmen sürekli bir istek veya boşa çıkan çabalar vardır.
 5. İnternet ile ilgili eylemlere uzun süreler ayrılır (kitap almak, yeni web tarayıcıları ve programları denemek, dosyaları düzenlemek vb.)
 6. İnternet kullanımı nedeniyle önemli toplumsal mesleki faaliyetler ,yüzyüze iletişim istekleri, boş zamanları değerlendirme etkinlikleri bırakılır veya azaltılır.
 7. İnternet kullanımı, yol açtığı sorunlara (uykusuzluk, evlilik problemleri, işe ve randevulara geç kalma vb.) rağmen aşırı olarak devam eder.

1.7.4.2.Beard ve Wolf'un İnternet Bağımlılığı Kriterleri

Beard ve Wolf (2001), Young'ın patolojik kumar oynama bağımlılığı kriterlerinden hareketle hazırladığı internet bağımlılığı ölçütlerini sorgulamışlar ve bazı ifadeleri pasif bularak kendi internet bağımlılığı tanı ölçütlerini ortaya koymuşlardır. Tanı kriterlerine göre bu kriterlerden hepsi de kişide bulunması halinde bireye internet bağımlısı tanısı konulabilir (Şahin 2011: 12).

Beard ve Wolf'un geliştirilmiş tanı ölçütleri şu şekildedir:

Aşağıdakilerden hepsinin (1-5) bulunması koşuluyla;

1. İnternetle aşırı zihinsel meşguliyet
2. Doyumun gerçekleştirilebilmesi için artan sürelerde internet kullanma ihtiyacı hissetme

3. İnternet kullanımını kontrol etme, azaltma ve durdurmada başarısız girişimlerde bulunma

4. İnternet kullanım süresini azaltma veya durdurma girişiminde bulunulduğu zaman huzursuz, öfkeli, bunalmış veya gergin olma

5. Gerçekte belirlenen süreden daha fazla online kalma

Bu beş tanı kriterine ek olarak en azından aşağıdakilerden birinin olması;

1. İnternet kullanımı yüzünden önemli bir sosyal ilişki, iş, mesleki veya kariyer fırsatını tehlikeye sokma veya riske atma

2. İnternet kullanımının süresini saklamak için aile üyelerine, terapisteye veya diğerlerine sürekli yalan söyleme

3. İnterneti sorunlardan, günlük hayatta yapmakla yükümlü olduğu işlerden kaçma, anksiyete, suçluluk ve depresyon gibi duygulardan kaçış yolu olarak kullanma

1.7.4.3.Suler Kriterleri

Suler (1999) sağlıklı internet kullanımı ile problemlili internet kullanımını birbirinden ayırabilecek 8 kriter ileri sürmüştür. Bu kriterler;

1. *İnternetteki etkinliklerin karşıladığı ihtiyaçların sayısı ve türü.* İnternet kullanıcısı interneti fiziksel, kişisel, sosyal ya da manevi ihtiyaçlarını karşılamak için kullanabilir. Bireyin internette karşılamaya çalıştığı ihtiyaç sayısı arttığı ölçüde kişinin internete girme oranında da artış olacaktır.

2. *Karşılanmamış ihtiyaçların altında yatan yoksunluğun derecesi.* Gündelik hayatta ihtiyaçları bastırılan, ertelenen veya inkar edilen birey bu ihtiyaçlarını karşılamak için farklı yollar deneyecektir. Gerçek hayatta karşılanmayan ihtiyaçlar birey için internetin bireye sağladığı imkânlarla daha kolay hale gelmektedir. Bundan dolayı kişi internete daha fazla girecektir.

3. *İnternet aktivitesinin türü.* Kişi ihtiyacını karşılamak için girdiği internette farklı birçok aktiviteyle karşılaşabilir. İnternetin aktiviteler bakımından çok çeşitli

olması bireyin ihtiyaçlarını karşılaması için interneti daha sık kullanmasına neden olabilir.

4. *İnternetin kullanıcının gerçek hayattaki işlevselliğine etkisi.* İnternet kullanan bireyin sağlığı, iş performansı ve önemli düzeydeki ilişkileri internet kullanımından dolayı olumsuz etkilenmiş ise birey patolojik olarak ciddi bir rahatsızlıkla karşı karşıyadır denilebilir.

5. *Bunaltıya dair kişisel duygular.* Bireyde patolojik olarak internet kullanımından dolayı depresyon, hayal kırıklığı, öfke, suçluluk ve yabancılaşma görülüyorsa birey internet bağımlılığı riski altındadır denilebilir.

6. *Gereksinimler hakkında bilinç düzeyindeki farkındalık.* Gerçek hayatta ihtiyaçları karşılamayan bireyler bu ihtiyaçlarını karşılamak için uygun ortamlar ararlar. Bu ihtiyaçları karşılandığı takdirde de bir katarsis yaşarlar. Birey bastırılmış olan bu ihtiyaçlarını internet aracılığıyla karşılamaya çalışır. Birey, bu ihtiyaçları yeteri kadar karşılanana kadar bu ihtiyacını giderme ihtiyacı güder. Bu ihtiyaçları internet ortamında karşılamaya çalışan birey interneti gereğinden fazla kullanarak internet bağımlısı olabilir.

7. *Deneyim ve dahil olma süreci.* Günlük yaşamdaki ihtiyaçlarını karşılamak için internet kullanan kişi internetin gerçekte bu ihtiyaçlarını karşıladığını gördükçe internet kullanma davranışında azalma olur. Çünkü kişi artık internet kullanma hususunda deneyim kazanmıştır ve internete girerek dahil olması gereken etkinliklerden kaçınmayı öğrenmiştir. Bu durumu bireyin internet bağımlılığından kurtulabilmesi için bir fırsat olarak kullanabilir.

8. *Gerçek hayat ve sanal hayat arasındaki denge ve entegrasyon.* Kişi zamanla internetteki dünya ile gerçek dünya arasındaki ilişkinin farkına varır. Bu ilişkiler arasında denge kurar. Oysa patolojik internet kullanımı gerçek hayattan soyutlanmış online bir hayatla sonuçlanabilir.

1.7.4.4.Shapira Kriterleri

Shapira ve arkadaşları (2003) internet bağımlılığını dürtü-kontrol bozukluğu olarak ele almış ve kuramını DSM-IV-TR'in kompulsif satın alma dürtü-kontrol bozukluğu modelinin tanı kriterlerine göre kendi internet bağımlılığı tanı kriterlerini oluşturmuştur. Shapira ve arkadaşları'nın (2003) önerdiği internet bağımlılığı tanı kriterleri şu şekildedir:

1. Aşağıda belirtilen kriterlerden en az biri ile ortaya çıkan internet kullanımı ile ilgili uyumu ve işlevselliği bozucu zihinsel uğraş
 - a. Karşı konulamaz şekilde arzulanan internet kullanımı ile ilgili zihni meşgul etme
 - b. Amaçlanan süreden daha uzun süre internet kullanımı
2. İnternet kullanımı ile ilgili zihin meşguliyetinin sosyal, mesleki veya farklı bir işlevde klinik olarak belirgin sıkıntı veya rahatsızlığa sebep olması
3. İnternet kullanımının yalnızca hipo-mani veya mani periyotları ile ortaya çıkmaması ve başak bir Eksen I bozukluğu ile açıklanamaması

Shapira ve arkadaşlarına (2003) göre yukarıdaki kriterlerden en az bir tanesinin kişide internet kullanırken uyumunu bozacak şekilde ortaya çıkması, kişinin internet bağımlısı tanısı alması için yeterlidir.

1.7.5.İnternet Bağımlılığının Etkileri

Bireyler üzerinde internetin olumsuz etkilerine değinilecek olursa; psikolojik, fiziksel, akademik, sosyal gelişim, mesleki (Odabaşı 2007: 37) ailevi, zaman yönetimi ve maddi problemlere (Günüç 2009: 54) yol açtığı söylenebilir. Bunun yanında aşırı internet kullanımı bireyi ileri derecede radyasyona maruz bırakmaktadır (Döner 2011: 15).

İnternet bağımlılığının bireyin üzerindeki olumsuz etkileri şöyle sıralanabilir (Karaca 2007: 15):

1. Sosyalleşme sürecinde sorunlar yaşanması,
2. İnternet dışındaki diğer faaliyetlere karşı isteksizliğin oluşabilmesi
3. Dengesiz beslenme, hareketlerde pasiflik vb. nedenlerden dolayı fiziksel anlamda sağlık sorunlarının oluşabilmesi,
4. Ruhsal çöküntülerin ve hoşgörüden uzaklaşmaların yaşanabilmesi,
5. Depresyon seviyesinin artması gibi psikolojik problemlerin oluşabilmesi,
6. Bireyin aile içi ve arkadaş ilişkilerinde zayıflama ya da kopmaların görülmesi,
7. Uyku sorunları yaşanması ya da düzensiz uyku alışkanlığına sebep olabilmesi,
8. Akademik performans ve akademik başarıda problemlerin yaşanması,

1.7.6. İnternet Bağımlılığının Tedavisi

İnternet bağımlılığı tedavisinde öncelikle bireyde bulunan psikiyatrik bozuklukların teşhisi ve tedavi edilmesinin müdahalede hayati öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Bazı durumlarda duygusal sorunların göstergesi olan psikiyatrik tanı durumuna yapılan müdahaleyle internet bağımlılığının da ortadan kalkması sağlanabilmektedir. İnternet bağımlılığına genel itibariyle psikiyatrik bozuklukların da eşlik etmesinden dolayı öncelikle kişide bulunan psikiyatrik bozuklukların tedavi edilmesinin müdahalede yaşamsal öneme sahip olduğu düşünülmektedir (Hadley, Allen 2008: 16).

1.7.6.1.Farmakoterapi

Kişide internet bağımlılığının yanında herhangi bir psikiyatrik rahatsızlık bulunmuyorsa; hastalığın dürtü kontrol bozukluklarına daha yakın olmasından dolayı tedavide duygu durum dengeleyici ilaçları kullanmak iyi bir tercih sebebi olabilmektedir. Bunun yanında, kişide internet bağımlılığının yanı sıra depresif belirtiler görülüyorsa; antidepresan tedavisiyle depresif belirtilerin düzeltilmesi internet bağımlılığının tedavisini de sağlayabilmektedir (Park, Kim, Bang 2010: 153-

159). Bu yüzden internet bağımlılığı teşhisi konulan kişilerden psikiyatrik öykü alınması ve eşlik eden tanının saptanması ve değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir. İnternet bağımlılığıyla ilgili psyhofarmakolojik çalışmalar çok fazla olmamasına rağmen yapılan çalışmalarda da ilaç tedavisinin birey üzerindeki etkisi önemli boyutta olduğu görülmüştür. Hadley ve arkadaşlarının (2008) yaptıkları araştırmada essitalopram kullanılarak internet bağımlılarının % 36'sında önemli iyileşme görülmüştür (Dell'Osso, Hadley, Allen 2008: 452-456). Sattar ve Ramaswamy'nin (2004) vaka sunumu çalışmasında ise essitalopramın sanal oyun bağımlılığındaki kompulsif davranışı düzelttiği bildirilmektedir. Shapira ve arkadaşlarının (2003)'ın yaptıkları araştırmada ise internet bağımlılarının serotonin geri alım inhibitörleriyle (SSRI) tedavisinde %36'sında kısmi düzelme, %22'sinde ise tam düzelme olduğu görülmüştür (Jang, Hwang, Cho, 2008: 165-171).

Psikoterapi: İnternet bağımlılığı tedavisinde bilişsel davranışçı kuramı öne süren Davis (2001) internet bağımlılığı tedavisinde 11 haftalık bilişsel davranışçı tedavi seanslarını önermiştir. Bilişsel davranışçı tedavi sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır (Caplan 2002: 553-575):

1. Bir internet defteri oluşturulması
2. Bilgisayarın bulunduğu alanın değiştirilmesi ve herkesin olduğu ortak bir alana kurulması
3. Kişi internete girecekse bile yanında birileri olduğu sırada internete girmesi
4. İnternete girme zamanının değiştirilmesi
5. Bireyin internetten ayrı kalıp kalamadığının gözleminin yapılması
6. Bireyin farklı bir isim altında veya farklı bir kimliğe bürünerek internete girmesine son verilmesi
7. Yakın çevresinden internet ile ilgili bir sorununun olduğunu gizlememesi, yalan söyleme yolunu tercih etmemesi
8. Bireyin sevdiği bir sportif faaliyetlere dahil edilmesi
9. İnternete girme davranışına sıklıkla ara verilmesi

10. Kişideki otomatik basmakalıp düşüncelerin irdelenmesi
11. Rahatlama ve gevşeme egzersizlerinin yapılması
12. Bireyin internete girdiği esnada hissettiklerini not etmesi
13. Bireye farklı sosyal becerilerin kazandırılması

Young (2009)'a göre internet bağımlılığının bilişsel-davranışçı tedavisinde kişinin internete girmesini yasaklamak uygun bir çözüm yolu değildir. İnternet günümüzde herkesin faydalandığı ve hayatın vazgeçilmez bir parçası olduğundan yasak koymak daha büyük problemlere neden olabilir. Tedavideki amaç kişinin internete girmesini tamamen yasaklamak değil bireyin internet kullanma davranışını kontrol altına almak olması gerektiği vurgulanmaktadır. Young'ın (2009) klinisyenler için internet bağımlılığı tedavi rehberinde yer alan öneriler şu şekildedir:

1. İnternet kullanımını genel kullanımın tam zıddı saatlere kaydırmak,
2. Dışsal engelleyiciler kullanmak,
3. İnternet kullanımıyla ilgili hedefler belirlemek ve bu hedeflere uyma otokontrolünü sağlamak,
4. Özellikle internetin yerine getirdiği belli bir işlevden uzak durmaya çalışmak,
5. Hatırlatıcı kartlar kullanmak,
6. İnternet yerine yapmak istediklerini not edebileceği kişisel bir defter kullanmak,
7. Bir destek grubuna girmek,
8. Aile terapisi.

Young'ın (2007) önerdiği internet bağımlılığında bilişsel davranışçı terapi çalışmasında; çalışmaya katılan katılımcıların internete bağımlı davranışlarında 8 haftanın sonunda internet bağımlılığı belirtileriyle baş edebildikleri, 6 aylık izleme sonucunda ise bu iyilik hallerini korudukları gözlenmiştir. Bununla beraber bazı araştırmacılar internet bağımlılığının önlenmesi ve internetin olumsuz etkilerinden

korunmak için Şu hususlara dikkat edilmesinin faydalı olacağı görüŐündedirler (akt: Günüç 2009: 17).

1. İnterneti kullanım zamanları deđiŐtirilmeli,
2. İnternet kullanım süresi kayıt altına alınmalı,
3. Günlük internet kullanım süresine sınırlandırma getirilmeli,
4. Spor faaliyetlerine katılım sağlanmalı,
5. İnternet kullanırken gevşeme egzersizleri yapılmalı,
6. İnternete girme esnasında hissedilenler kayıt altına alınmalı,
7. Bireye farklı sosyal beceriler kazandırılmalı,
8. İnternet, ocuğun odasında değil de herkesin kullandığı bir odada olmalı,
9. Gençlerin İnternet kafelere giriş çıkıŐlarının kontrol altında tutulması,
10. Ebeveynler, çocuklarına farklı aktiviteler gerçekleŐtirebilmeleri için olanaklar sunmalı ve onları bu yönde gdlemeli,
11. Ebeveynler, çocuklarıyla daha fazla ilgilenmeli ve onların duygusal gereksinimlerini karŐılamalı,
12. Öğrencilerin, okuldaki internet kullanımını kontrol altında tutulmalı,
13. Öğrencilerin, internetten akademik anlamda yararlanmaları sağlanmalı ve bu yönde alışkanlık kazandırılmalı,
14. Birey, interneti doğru amaç için kullanması yönünde bilinçlendirilmelidir.

Gençlerin internete girme ve interneti kullanma davranışının tamamen engellenmesi mümkün olamayacağından internetin zararlarından korunmanın interneti ölçülü ve doğru bir Şekilde kullanmanın yanı sıra bireyin kendisinin, ailesinin ve toplumun internet kullanma davranışını kontrol altına alması gerekmektedir (Günüç 2009: 18).

1.7.7. Problemlı İnternet Kullanımı (İnternet Bağımlılığı) Konusunda Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Bakay, “Lise Öğrencilerinin İnternet Kullanma Koşulları İle Yeterlik Düzeyleri ve Öğrencilerin İnternet Kafelere Gitme Koşulları” başlıklı tezinde İzmir ilinde toplam 166 lise arasından 15 lise ve buralardan 1352 öğrenci, seçilmiştir. Sonuçlara göre, öğrencilerin % 38.1’ i herhangi bir yolla internet kullanmaktadır. İnternet kullanan öğrencilerin % 54.7’ sinin evinde bilgisayar bulunmakta ve bunların %45.5’ i ise internet abonesidir. Araştırmaya göre internet kullanan öğrencilerin % 58’ i oyun oynamak, arkadaş bulmak ya da sohbet yapmak için internete bağlanmaktadır (Bakay 2001: 57).

Taşkın, “İnternet Kullanan Ergenlerin Psiko- Sosyal Özellikleri ve İnternetin Gençler Üzerindeki Etkileri” isimli master çalışmasında 1024 lise öğrencisine internetin ergenler üzerindeki etkisini değerlendirme anketi uygulamıştır. İnternete en az okullarda girildiği, internet erişiminin pahalı olmasının; internet kafelere talebi artırdığını, ergenlerin büyük kısmının internette oyun oynadığını, internet kullanan ergenlerin, interneti kullanmaya başladıktan sonra; araştırmacı bir insan olduklarını, farklı insanlarla tanıştıklarını, artık insanlarla daha kolay ilişki kurabildiklerini, kendilerini daha kolay ifade edebildikleri sonucuna ulaşmıştır (Taşkın 2002: 187-201).

Özcan, “Üniversite Öğrencilerinde İnternet Kullanımının Psikososyal Durum İle İlişkisi” isimli doktora çalışmasında, İstanbul Üniversitesi’ nin 1. 2. 3. 4. sınıflarında lisans eğitimi görmekte olan 730 öğrenci araştırmaya dahil etmiştir. En sık internet kullanım süresi 2-5 saat/hafta olup, erkeklerin kızlara göre internette daha fazla vakit geçirdikleri görülmüş, öğrencilerin internette gerçekleştirdikleri etkinliklerden; genel bilgi aramak, eğitimle ilgili araştırma yapmak, e-posta kullanmak ve sohbet yapmak öncelikli etkinlikler olarak belirlenmiş, sohbet yapma ve e-posta kullanım nedenlerinde; kızlarda sosyal amaçlı kullanım, erkeklerde iş ya da seks amaçlı kullanımın daha yaygın olduğu belirlenmiştir (Özcan 2004: 149-150).

Karaca (2007) “Sosyolojik Bir Olgu Olarak İnternet Gençliği Elazığ Örneği” isimli doktora çalışmasına Elazığ ilinde 26 lisede 356 öğrenci araştırmaya dahil etmiştir. Bu araştırma, lise çağındaki gençlerin bireysel ve toplumsal hayatımızdaki yerini, etkilerini ve bireylerde bıraktığı izleri anlamaya yönelik olarak gerçekleştirilmiş ve araştırma sonucunda internetin gençlerin hayatındaki yeri ve etkisinin önemli boyutlarda olduğu sonucuna ulaşmıştır (Karaca 2007: 241).

Esgin (2000) internet kafelerin işlevlerini ve kullanıcıları üzerindeki etkilerini ele aldığı araştırmasında, internet kafelerin olumsuz özelliklerini vurgulamaktadır. Deryakulu ve Eşgi (2001) çalışmalarında internet kafelerin ortam ve kullanıcı profilini ortaya çıkarmaya yönelik veriler toplamışlardır. Baran ve Kuloğlu(2001) İnternet kafelerdeki internet kullanımı ve sanal sosyal ilişkileri konu aldıkları çalışmalarında gençlerin internet kafeleri eğlenme, vakit geçirme ve arkadaşları ile bir araya gelme mekanı olarak gördükleri, internet kullanımının sosyal izolasyona yol açmadığı ve kullanıcıların kendilerini bağımlı olarak görmedikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Gürçay ve Kümbül(2001) internetin izolasyon ve bağımlılık yaratma düzeyinde kullanılıp kullanılmadığını test etmek için yaptıkları araştırmada, interneti bağımlılığı arttıkça sosyal izolasyonun da arttığı ve internet kullanımının alkol ve kumar bağımlılığı gibi algılanmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Tavşancıl ve Keser’in (2002) internet kullanımına yönelik olarak geliştirdikleri tutum ölçeğiyle yaptıkları çalışmada, interneti değişik amaçlarla kullananların ve internet kullanma olanağına sahip olanların olumlu tutumlarının kullanmayanlara ve olanağı olmayanlara göre daha yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Yıldız ve Bölükbaş (2003), internet kafeler, gençlik ve sosyal sapma başlıklı çalışmalarında internet kafe kullanıcılarının büyük bölümünü çocuk ve gençlerin oluşturduğunu bildirmekte ve internet kafelerin bir anlamda “kıraathane” satatüsünde değerlendirilebileceğini ifade etmektedirler.

Örneklerde de görülebileceği gibi Türkiye’de internet üzerine yapılan çalışmalarda daha çok internete ne amaçla ve hangi mekânlarda girildiği konusu

araştırılmıştır. Bu çalışmada interneti en çok kullandıkları bildirilen gençlik dönemindeki bireylerin internet kullanım sıklıkları ile sosyal izolasyon arasındaki ilişki incelenecektir.

1.7.8.Problemlı İnternet Kullanımı Konusunda Diğer Ülkelerde Yapılan Araştırmalar

Young (1996) araştırmasında, internet kullanımının çoğalmasıyla, sosyal ilişkilerde problemlerin arttığını belirtmektedir. Araştırma kapsamındaki 496 kişiden internet kullanmayanlarda sosyal ilişkilerde sorunlar çıkmamaktadır. İnternet’i az kullananların %2’ sinde, orta düzeyde kullananların %45’ inde, ağır düzeyde kullananların ise %53’ ünde sosyal ilişkilerde bozulmalar ve sorunlar olduğu belirlenmiştir. Bu kimseler, gerçek hayattaki insanlarla daha az vakit geçirmekte, sorumluluklarını daha az yerine getirmekte ve arkadaşlarıyla, eşleriyle ve çocuklarıyla olan ilişkilerinde sorunlar yaşamaktadırlar (Young 1998: 25-28).

Bayraktar (2001) “İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü” isimli master çalışmasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde yaptığı araştırmada 686 lise öğrencisinin, İnterneti sıklıkla eğlence, sohbet ve iletişim amaçlı kullandığını, ziyaret edilen sitelerin, yaş ve cinsiyet değişkeni açısından farklılaştığı bulunmuştur. 12-14 yaş grubu ergenler oyun sitelerini ve ders içerikli siteleri daha fazla ziyaret ettikleri bulunmuştur. 15-17 yaş grubu ergenler ise mp3, alışveriş ve gazete-TV sitelerini daha çok tercih ettikleri, erkek ergenler mp3, oyun, pornografi, sporcu, siyasi ve bilimsel içerikli siteleri daha fazla ziyaret ettikleri, kız ergenler sohbet, ders ve alışveriş sitelerini ziyaret ettikleri sonucuna ulaşmıştır (Bayraktar 2001: 127-129).

Berson ve Berson (2003), yaptıkları araştırmada özellikle 12-18 yaş arasındaki genç kızların %74’ünün zamanının büyük bir kısmını sohbet odalarında ya da elektronik posta ile mesajlaşarak geçirdiklerini ifade etmektedirler. Öte yandan ev ortamında bilgisayar kullanmayan çocuk ve gençlerin internet kafelere gittikleri, internet kafelerin, çocuk ve gençlerin yoğun ilgi gösterdikleri mekânlar haline geldiği araştırma sonuçları arasındadır (akt. Şendağ 2007: 54-55).

Park'ın (2004) Güney Mississippi Üniversitesi'nde yaptığı doktora tezinde elektronik posta aracılığıyla 25 farklı üniversitede okuyan 377 öğrenciden elde ettiği verilerle Amerika'daki Koreli ve Amerikalı üniversite öğrencilerin internet kullanım sıklıkları ve doyumlarını karşılaştırmıştır. Amerikalı öğrencilerin internet kullanımında etkili olan 7 motivasyon önem sırasına göre; sosyal iletişim, bilgilenme, boş zamanları değerlendirme/kaçış, eğlence, kişisel iletişim, araştırma ve online işlemleri olduğunu, Koreli öğrencilerin ise boş zamanları değerlendirme/kaçış, eğlence, bilgilenme, sosyal ve kişisel iletişim, yenilikleri takip etme ve araştırma yapmak (toplam 6 motivasyon) için interneti kullandıklarını, internetin sosyal etkileşim olarak Amerikalı öğrenciler için en önemli motivasyon görünümündeyken; boş zamanları değerlendirme/kaçış Koreli öğrenciler açısından internet kullanımında daha fazla ön plana çıktığını internet bağımlılığı noktasında Koreliler, Amerikalı öğrencilere göre daha yüksek bir orana sahip olduğunu tespit etmiştir (akt. Karaca 2007: 34).

Johansson (2004) tarafından yapılan internet bağımlılığı araştırmasında, 12-18 yaşlarındaki Norveçli gençler araştırmaya dahil edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %4.9' u hiç internet kullanmamaktadır. Örneklemin %35,8' i sık bir biçimde interneti kullanmazken, %49,6' sı düzenli olarak kullanmaktadır. Düzenli internet kullananlar haftada ortalama 4.3 saat internet kullanmaktadır. Bunların ortalama %1.98' i internet bağımlısı olarak tanımlanmış ve %8,68' i de bağımlılık riski altındadır sonucuna ulaşılmıştır (akt. Öztürk 2008: 56).

Jee, Hyun, Ha ve diğerleri (2006) tarafından yapılan internet bağımlılığı araştırmasına yaş ortalaması 11 olan 455 çocuk ve yaş ortalaması 15 olan 836 ergen araştırmaya dahil edilmiştir. Örneklemi oluşturan öğrenciler, hem gençlerin internet bağımlılığı ölçeğine hem de bağımlı olan ve olmayanları karşılaştırmak için psikopatolojik bir ölçeğe tabi tutulmuşlardır. Araştırmaya katılan 63 çocuk ve 170 ergende internet bağımlılığı saptanmıştır. Bunlardan 12 çocuk ve 12 ergen psikiyatrik tespitlerin değerlendirilmesi için rastgele seçilmiştir. Gerçekleştirilen bu ikinci aşamada ise, çocuk grubunun 7 üyesinde dikkat eksikliği ve hiperaktivite gözlenilmiştir. Ergen grubunun 3 üyesinde ise ciddi psikolojik problemlere rastlanmıştır (akt. Doğan 2013: 24).

1.7.9. Ergenlikte İnternet Kullanımı

İnternete ulaşımın kolay ve hızlı olmasının yanında her alanda siteleri hazır bulma imkanı olduğundan; gençlere cazip gelebilecek birçok site internet kullanım süresini artırmaktadır. Spor, müzik, eğlence, oyun sohbet, sanat gibi olanakların fazla oluşu ve iletişim kurma ihtiyaçları gençlerin interneti kullanım sürelerini artırmaktadır. Bilgisayar ve internet birçok teknolojik araçta olmayan bir kontrol duygusu yaratmakta, kişi istediği zaman istediği bilgiye ulaşabilme imkanı bulmaktadır. Kişisel kontrol duygusu özellikle gençler için oldukça cazip bir durumdur. Özellikle kişilerarası ilişkilerinde henüz kontrol ve otonomi duygusunu yasayamayan gençler, interneti bu arzularını gerçekleştirmek için büyük bir olanak olarak görmektedirler (Özcan, Buzlu 2005: 19-26).

Günümüz ergenleri artık bilgisayarları, interneti ve cep telefonlarını daha fazla kullanarak yaşamaktadır (Brown, Bobkowski, 2011: 95-113). Ergenler bunları ve diğer çeşitli digital aletleri iletişim kurmak amacıyla tıpkı ebeveynlerinin kalem, pul, telefonlarını kullandıkları gibi kullanmaktadır. Yeni bilgi toplumu halen ergenlerin geliştirmesi gereken bazı temel teknolojik olmayan becerilere dayanmaktadır: İyi iletişim becerileri, problem çözme becerisi, derinlemesine düşünme, yaratıcı düşünme ve olumlu tutumlara sahip olma. Ancak genç bireylerin bu becerileri nasıl kazanacakları önceki nesillerde hiç görülmemiş biçimlerde ve hızla değişip gelişmektedir (Maloy ve diğerleri 2011: 414).

Gençler etraflarındaki insanlarla iletişim kurmakta ve kendilerini açmakta problem yaşayabilirler. Sıklıkla yaşanan problemlerin başında yetişkinler tarafından yeterince anlaşılammamak ve kendilerini ifade etme fırsatı verilmemesi olduğunu ifade eden gençler, internet sayesinde bu problemlerin üstesinden büyük ölçüde gelebileceklerini düşünürler. Ancak; internet, demokratik amaçlara hizmet etmeye uygun olduğundan her kesimden insan için olduğu gibi gençler için de oldukça iyi bir kendini ifade etme, sesini duyurma ve kendini gerçekleştirme sistemi kapsamındadır. Bu kapsamda, patolojik kişilik özelliklerinin ve farklı fikirlerin sergilenmesi mümkün olduğu gibi, anlamlı ve amaçlı tepkilerin ortaya konması, her türlü talebin dile getirilmesi ya da kimlik inşasına dönük girişimlerin desteklenmesi de söz konusu olabilmektedir (Karaca 2007: 74).

İnternet kullanıcılarının büyük çoğunluğunu ergenler oluşturmaktadır. Tam anlamıyla mental olgunluk geliştirememiş olan ergenler, internet bağımlılığı için potansiyel bir risk grubu içinde görülmektedir. Ergenler, kendi oluşturdukları ve kimliklerini gizledikleri sanal dünyalarında tuzağa kolayca düşürülebilir, ne yapacaklarını kestiremeyebilir, bunun sonucunda kişisel ve sosyal ilişkilerinde sorunlar yaşayabilirler (Kılınç 2011: 39-47).

1.8. Gençler ve Sosyal Medya

Yetişkinler için olduğu kadar çocuklar için de büyük bir eğlence, iletişim ve eğitim kaynağı olan internete ulaşım ve kullanım, her geçen gün hızla artmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte çocuklar internetle çok erken yaşlarda tanışmakta ve bu teknolojiye yetişkinlerden çok daha kolay adapte olmaktadır. Bu durum pek çok sosyal ağı kullanmayı da beraberinde getirmektedir. Türkiye’de en çok kullanılan sosyal ağ olarak Facebook, sosyal medya platformları arasında en popüler ağ olarak kabul edilmektedir. (Öztürk 2013: 106-137).

Dünyada sosyal medya kullanım verilerine baktığımızda internete bağlanan 2,5 milyar kişiden 1,8 milyarının sosyal medya hesabı bulunduğunu görülmektedir (<http://www.dijitalajanslar.com/internet> 2014).

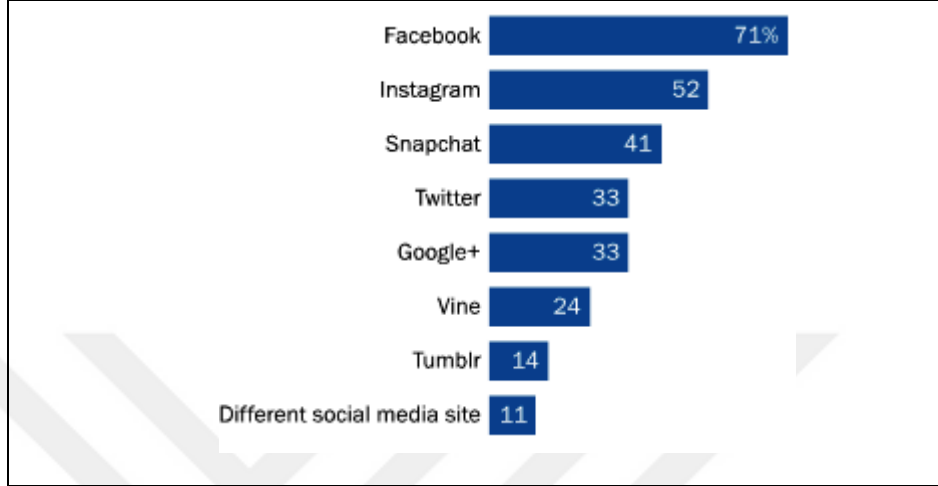
TTNET’in araştırmasına göre (2015) Türkiye’de sosyal medya kullanımı şu şekilde gerçekleşmektedir. Facebook kullanıcılarının sayısı 32.132.500, atılan tweet sayısı saniyede 92, genç nüfus ortalama olarak günde minimum 84 dakikayı sosyal medyada harcamaktadır.

ComScore.com (2015) verilerine göre Türkiye, online popülasyonda Dünya’da 13. sırada iken, Avrupa’da 6. sırada yer almaktadır. Günde ortalama 1,5 saat sosyal medyada kalarak Avrupa’da 3. olan Türkiye, dakika bazında ortalama ziyarette ise 4. sıradadır.

Türkiye İstatistik Kurumu, Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması 2013’e göre, Türkiye’de 16-74 yaş aralığında internet kullanımı %48,9, 2013 yılı ilk üç ayında (Ocak-Mart 2013) internet kullanan bireyler interneti en çok

%75,6 ile online haber, gazete ya da dergi okuma için kullanırken, bunu %73,2 ile internet üzerindeki sosyal gruplara katılma takip etmektedir.

Tablo 3: 13-17 yaş arası gençlerin sosyal medya kullanım oranları (2015)

Kaynak: <http://www.globaldigitalstatistics.org.tr/istatistikler/content> 2015.

İnternet ve sosyal medya kullanım istatistiklerine bakıldığında, Ocak 2015 verileri mobil internet erişimindeki büyük artışlara dikkat çekerken; sosyal ağ kullanımında bölgesel parametrelerin de aynı zamanda önemli bir belirleyici olduğunun altını çizmektedir (<http://www.globaldigitalstatistics.org.tr>: 2015).

Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Araştırma Projesi (2015) verilerine göre 9-16 yaş arasındaki çocukların İnternet'i kullanmaya 10 yaş civarında başladığı ve günde 1-1,5 saat İnternet kullandıkları belirtilmektedir.

Çocuklar İnterneti;

- Okul işleri (%92)
- Eğlence - video klip izlemek (%59)
- Oyun oynamak (%49)
- Arkadaşları ile sosyal ağlarda paylaşımda bulunmak (%48)
- Haberleri okumak ya da izlemek (%40)
- Müzik ya da film indirmek (%40) için kullandıklarını belirtmişlerdir(EU Kids Online II Türkiye 2015: 647).

Anlık ileti göndermek, e-posta ve sosyal ağa bağlanmak gibi İnternet üzerinden yapılan tüm iletişim tabanlı faaliyetler birlikte incelendiğinde ise Türk çocukların Avrupa'daki diğer çocuklara göre yaklaşık %44'e %60 oranıyla bu tür etkinliklere daha az zaman ayırdığı gözlenmiştir (Microsoft 2015: 650).

Sosyal ağlar, e-posta, anlık mesajlaşma vb. gibi iletişim platformları çocukların suistimal edilmesine açık ortamlar olduğundan ailelerin ve eğitimcilerin bu konuda çocuklara yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapmaları büyük önem taşımaktadır.

II. BÖLÜM

2.1.Araştırmanın Problemi

Bilimde ve teknolojide yaşanan hızlı gelişme, değişim ve sıçramalar; bilgiye direkt, hızlı ve güvenli bir biçimde erişebilme ihtiyacının karşılanmasını kolaylaştırmış ve insan yaşamındaki önemini artırmıştır. Bu yüzden bilgi teknolojilerinin en önemli yeniliği olarak çocuklardan yetişkinlere kadar hemen herkesin kolaylıkla kullanabileceği internet; kısa sürede çoğu kişiyi etkisi altına almış; kişi, aile ve toplumsal yaşamı çok boyutlu etkileyen bir kitle iletişim aracı haline dönüşmüştür. Yoğun ve durdurulamayan bir davranış şeklinde baş gösteren internet bağımlılığının ergenlerde sosyal izolasyona neden olduğu düşünülmektedir

2.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Sivas Numune Hastanesi çocuk psikiyatri polikliniğine başvuran 14-18 yaş aralığındaki lise öğrencilerinin internet kullanım durumlarını belirleyip, yaşantılarına etkilerini tespit etmek ve problemlili internet kullanım durumları ile sosyal izolasyon ilişkisini saptamak.

Okul çağındaki ergenlerde görülen, psikolojik ve fiziksel gelişimlerini, sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkileyerek akademik başarılarının düşmesine neden olan problemlili internet kullanımı ergenin hem akademik hem de kişisel gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla ergenlerde anti sosyal davranışlar, ders başarısında düşme, duruş bozuklukları, uyku düzeninin bozulması ve diğer psikolojik problemler meydana gelebilir.

Bu araştırmanın önemi; çocuk psikiyatri polikliniğine başvuran 14-18 yaş aralığındaki lise öğrencilerinin anti sosyal davranışlarının kökeninin internet kullanım sıklığıyla ilişkisini incelemektir. Böylece internetin olumsuz etkilerinden ergeni koruma yolları geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

2.3. Araştırmanın Tezi ve Hipotezleri

Tez: Lise öğrencileri arasındaki internet kullanım sıklığının sosyal izolasyon ile ilişkisi.

Hipotezler:

H1: Anne babaların internet kullanım sıklığı ergenlerin internet kullanım süresinin artmasına neden olacaktır.

H2: İnternette edinilen sanal dostluklar ergenin internette geçirdiği sürenin artmasına neden olacaktır.

H3: Dışadönük kişilik yapısı geliştirmemiş ergenler internette daha uzun süreler vakit geçirmektedirler.

H4: İnternet kullanım süreleri cinsiyete, anne babanın eğitim durumuna, aile içi ilişkilere, ergenin arkadaş grubu içerisindeki özelliklerine, sosyal medya kullanımına göre değişkenlik gösterecektir.

2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Sivas Numune Hastanesi, çocuk psikiyatri polikliniğine başvuran çocuklarla sınırlıdır.

Bu araştırma 14-18 yaş arası çocuklarla sınırlıdır.

Bu çalışmada edinilen internet ve bilgisayar kullanım bilgileri, “Bilgisayar ve İnternet Kullanım Ölçeği” ile sınırlıdır.

2.5. Evren

Araştırmanın evrenini Sivas il merkezindeki devlet hastanelerinin çocuk psikiyatri polikliniğine başvuran 14_18 yaş arasındaki tüm lise öğrencileri oluşturmuştur. Bu çalışmada 75 lise öğrencisi çalışmaya dâhil edilmiştir.

2.6. Materyal

İnternet Kullanım Ölçeği: İnternet bağımlılığı ölçeği; öğrencilerin interneti ne sıklıkla, hangi amaçla ve ne kadar süre kullandıklarıyla ilgili bilgiler içermektedir. Her soruda “evet-hayır-bazen” şeklinde üç şık bulunmakta, öğrenciler bu şıklardan kendilerine uyan yalnızca bir seçeneği işaretleyebilmektedir. Soru sayısı 29’dur. Anket kapsamında açık uçlu soru bulunmamaktadır.

Demografik Bilgi Formu: Demografik Bilgi Formu kısmında; araştırma kapsamına alınan öğrencilerin ve ebeveynlerinin yaşları, öğrencilerin cinsiyetleri, sınıfları, ana babanın eğitim, iş durumu ve aylık gelirleri gibi tanıtıcı bilgiler yer almaktadır. İnternet Kullanım Ölçeği’nin uygulanması 15-20 dk sürmektedir.

2.7.Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen bilgilerin çözümlenmesi SSPS 20.00 programı kullanılarak bilgisayar ortamında yüzde dağılım yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.

2.8. Araştırmanın varsayımları

Yapılan araştırmada ankete katılan öğrencilerin soruları anlayarak ve objektif olarak cevap verecekleri, anket sonuçlarının hipotezleri, hipotezlerin ise araştırmanın konusunu ölçeceği kullanılan istatistiksel tekniklerin araştırmanın amacına uygun olduğu ayrıca araştırmaya dahil edilen tüm öğrencilerin internet ve bilgisayar erişim olanağının olduğu ve öğrencilerin algılama problemlerinin olmadığı varsayılmıştır.

2.9. Güvenilirlik Analizi

Tablo 4: Öğrenci Anketi Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	N
0,694	75

Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği 75 lise öğrencisine uygulanan anket formu verileriyle yapılmıştır. İnternet kullanım sıklığı ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik düzeyi problemlili internet kullanımını belirlemede uygun bir yardımcı araç (0,694) olduğu belirlenmiştir.

Alfa katsayısının değerlendirmesinde uygulanan kriterler;

0,00<P< 0,40 ise ölçek güvenilir değildir

0,40<P<0.60 ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

0,60<P<0.80 ise oldukça güvenilirdir.

0,80<P<1.00 ise oldukça yüksek düzeyde güvenilirdir.

Bu kriterlere göre ölçeğimiz oldukça güvenilir bir ölçektir.

2.10. Araştırma sonuçlarına ilişkin bulgular

2.10.1. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 5: Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

cinsiyet	N	%
erkek	38	50,7
kadın	37	49,3
Total	75	100,0

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin (n=75), % 49,3' ünün kadın; % 50,7' sinin erkek öğrenci olduğu görülmektedir.

Tablo 6:Öğrencilerin Yaşlara Göre Dağılımı

Yaş	N	%
14yaş	15	20,0
15yaş	15	20,0
16yaş	15	20,0
17yaş	15	20,0
18yaş	15	20,0
Total	75	100,0

Tablo 6 incelendiğinde; öğrencilerden 14 yaşında olan 15 kişi, 15 yaşında olan 15 kişi, 16 yaşında olan 15 kişi, 17 yaşında olan 15 kişi, 18 yaşında olan 15 kişi, ile toplam 75 öğrenci anket çalışmasına dâhil edilmiştir.

2.10.2. Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

Okulların en çok etkinlik gösterdiği yer olan sınıf, genellikle aynı yaş grubu öğrencilerin toplandığı mekânlardır. Bazı durumlarda yaş faktörüne başarı faktörü de eklenmektedir. Yaş ve öğrenim yılı esasına göre sınıfların düzenlenmesi genelde kullanılan bir sistemdir (Bilhan 1996: 181). Ergenlerin tutum ve davranışlarının anlaşılmasında kaçınıcı sınıfta öğrenim görmekte olduklarının da önem arz ettiği düşünülmektedir.

Tablo 7: Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	N	%
9.sınıf	22	29,3
10.sınıf	18	24,0
11.sınıf	17	22,7
12.sınıf	18	24,0
Total	75	100,0

Öğrencilerin okumakta oldukları sınıfların dağılımı tablo 7’de verilmiştir. Buna göre 9. sınıftan 22 öğrenci (% 29.3), 10. Sınıftan 18 öğrenci (% 24), 11.

Sınıftan 17 öğrenci (% 22.7), 12. Sınıftan 18 öğrenci (% 24) anket çalışmasına dâhil edilmiştir.

2.10.3. Annelerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Ergenlerin internet kullanım durumlarını etkileyen faktörlerden birininse ebeveynlerin eğitim durumları olabileceği düşünülmektedir. Hem anne hem babanın otoriter ebeveynlik stili ergenin medya kullanımını aktif biçimde izlemeyi yordamaktadır. Bu stilin bir parçası olarak ebeveyn düzenlemesi hem aktif hem de kısıtlayıcı yöntemleri içermektedir. Aktif yöntemde şüpheli medya içeriğine maruz kalmanın ebeveyn ergen arasında tartışılması, kısıtlayıcı yöntemde ise ebeveynlerin belirli bir medyayı ergenin kullanımını kısıtlama çabası bulunmaktadır (Walker, Coyne 2011: 417).

Tablo 8: Annelerin Eğitim Durumlarının Dağılımı

Eğitim durumu	N	%
okuryazar değil	6	8,0
ilköğretim	33	44,0
ortaöğretim	24	32,0
önlisans	4	5,3
lisans	6	8,0
yüksek lisans	2	2,7
Total	75	100,0

Araştırmaya katılan ergenlerin annelerin eğitim durumlarına göre dağılımı Tablo 8’ de verilmiştir. Tabloya göre annelerin eğitim durumlarında en büyük bölümü ilkokul mezunlarının oluşturduğu görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin % 8’inin okuryazar değil, % 44’ünün ilköğretim, % 32’sinin orta öğretim, % 5.3 ‘ünün önlisans, %8’inin lisans, % 2.7 ‘sinin yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 9:Babaların Eğitim Durumlarının Dağılımı

Eğitim Durumu	N	%
okuryazar değil	2	2,7
ilköğretim	19	25,3
ortaöğretim	34	45,3
önlisans	7	9,3
lisans	11	14,7
yüksek lisans	2	2,7
Total	75	100,0

Tablo 9’ da araştırmaya katılan ergenlerin babalarının eğitim durumlarına göre dağılımı görülmektedir. Buna göre babaların eğitim durumlarına bakıldığında en büyük bölümü ortaöğretim mezunu babaların oluşturduğu görülmektedir. Tablo 8’e göre araştırmaya dahil edilen öğrencilerin babalarının, % 2.7’si okuryazar değil, % 25.3’ü ilköğretim, %45.3’ü ortaöğretim, % 9.3’ü önlisans, %14.7’si lisans, % 2.7’si yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

2.10.4. Ebeveynlerin Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Modern hayatın getirdiği ihtiyaçlardan birisi de bilgisayar ve internettir. Ancak bilgisayarın alınması ve internet kullanılması sosyoekonomik durumla ilişkilidir. Dolayısıyla sosyoekonomik düzey arttıkça bilgisayar ve internet kullanımının da artacağı düşünülmektedir.

Tablo 10:Ebeveynlerin Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Aylık Gelir	N	%
976 lira ve altı	8	10,7
977-1999 lira arası	21	28,0
2000-2999 lira arası	26	34,7
3000-3999 arası	10	13,3
4000 lira ve üzeri	10	13,3
Total	75	100,0

Tablo 10 incelendiğinde ebeveynlerden %10,7'sinin aylık geliri 976 lira ve altı, % 28'inin aylık geliri 977-1999 lira arası, %34,7'sinin aylık geliri 2000-2999 lira arası, % 13,3'ünün aylık geliri 3000-3999 lira arası, %13,3'ünün 4.000 lira ve üzeri aylık gelir düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

2.10.5. Cinsiyet ile “İnternette Vakit Geçirmediğim Zaman Keyifsiz, Hırçın, Sinirli Olurum” İfadelerinin Dağılımı

İnternetin getirdiği kolaylıkların yanında çok sık kullanımdan kaynaklanan bir takım sorunlara da yol açtığı bir gerçektir. Söz konusu sorunların başında internet bağımlılığının geldiği düşünülmektedir.

Tablo 11:Cinsiyet ile “İnternette Vakit Geçirmediğim Zaman Keyifsiz, Hırçın, Sınırlı Olurum” İfadelerinin Karşılaştırılması

		İnternette Vakit Geçirmediğim Zaman Zeyifsiz Hırçın Sınırlı Olurum*			toplam
		evet	Hayır	bazen	
Cinsiyet	Erkek	sayı 22	11	5	38
		% 57,9	28,9	13,2	100,0
	kadın	sayı 13	9	15	37
		% 35,1%	24,3	40,5	100,0
Toplam		Sayı 35	20	20	75
		% 46,7	26,7	26,7	100,0

* $X^2 = 0,023$

Tablo 11 incelendiğinde “ internette vakit geçirmediğim zaman keyifsiz, hırçın, sınırlı olurum” ifadesine araştırmaya dahil edilen 38 erkek öğrencinin 57.9’u “evet”, %28.9’u “hayır”, % 13.2 si bazen yanıtını verirken; aynı ifadeye 37 kız öğrenciden % 35.1’i “evet”, %24.3’ü “hayır”, %40.5’i “bazen” yanıtını vermiştir. Tablo 8’den elde edilen verilere göre erkek öğrencilerin internette vakit geçirmediğinde keyifsiz, hırçın, sınırlı olma oranları kız öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 11’den elde edilen kıkare testi sonuçlarına göre “internette vakit geçirmediğim zaman; keyifsiz, hırçın, sınırlı olurum” ifadesinin cinsiyete göre değiştiği sonucuna ulaşılmıştır.

2.10.6. Cinsiyete Göre İnternet Kullanmaya Ayrılan Sürenin Dağılımı

İnternetin zengin muhtevası, herkese hitap etmesi ucuz ve kolay ulaşılabilir oluşu insanları kendine bağımlı kılmaktadır. İnternetin sunduğu imkânların fazla oluşu, internette geçirilen zamanın artmasına sebep olmaktadır. Birçok toplumda erkek çocuklar teknolojiye daha yatkın olacak şekilde yetiştirilmekte ve erkekler teknoloji kullanımında daha baskın bir rol üstlenmektedirler. Erkeklerin internet kafe gibi ortamlara rahat girebilmeleri ve Web üzerinde ilgilerini çekebilecek daha fazla

içeriğin olması da, onların sık internet kullanmasına neden olan etkenler arasında gösterilebilir (Tekdal 2005: 76).

Tablo 12:Cinsiyete Göre İnternet Kullanmaya Ayrılan Sürenin Dağılımı

		İnternet kullanmaya ayırdığınız zamanı belirtiniz*							toplam	
		1-5 saat	6-10 saat	11-15 saat	16-20 saat	21-25 saat	26-30 saat	31 saat ve üzeri		
cinsiyet	erkek	Sayı	4	4	2	3	3	11	11	38
		%	10,5	10,5	5,3	7,9	7,9	28,9	28,9	100,0
cinsiyet	kadın	Sayı	7	11	7	2	1	3	6	37
		%	18,9	29,7	18,9	5,4	2,7	8,1	16,2	100,0
Toplam		Sayı	11	15	9	5	4	14	17	75
		%	14,7	20,0	12,0	6,7	5,3	18,7	22,7	100,0

* $X^2 = 0,029$

Tablo 12'ye göre 38 erkek öğrenciden 22'si (%28.9'u), 37 kız öğrenciden 9'u (%12.15'i) 26 saat ve üzeri internete bağlandığını belirtmektedir. Tablodan elde edilen verilere göre internetin muhtevasının erkekleri daha çok cezp ettiği düşünülmektedir. Patolojik internet kullanımının yaygınlığı konusunda elimizde sağlıklı veriler olmamasına rağmen bu oranın %6-14 arasında olduğu tahmin edilmektedir(Gönül 2002: 107).

Tablodaki verilerden yola çıkılarak, elde edilen kıkare analizine(* $x^2 = 0,029$) göre öğrencilerin internete girme sıklığının cinsiyete göre değiştiği sonucuna varılmıştır.

2.10.7. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet kullanmaya Ayrılan Sürenin Dağılımı

İletişim teknolojilerindeki gelişmelerin bir sonucu olarak hayatımıza giren internet; insanların ihtiyaç duyduğu her türlü bilgiye ulaşmalarına, eğlenceli ve hoşça vakit geçirmelerine ve sevdikleriyle eş zamanlı iletişimde bulunabilmelerine imkan tanıyan bir kitle iletişim aracı haline gelmiştir. İnterneti sıklıkla ergenlerin

kullandıkları göz önüne alınarak sınıflara göre internet kullanım süresinde değişiklik olup olmadığının saptanması amacıyla aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 13:Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet kullanmaya Ayrılan Sürenin Dağılımı

			İnternet kullanmaya ayırdığınız süre*							toplam
			1-5 saat	6-10 saat	11-15 saat	16-20 saat	21-25 saat	26-30 saat	31 saat ve üzeri	
sınıf	9.sınıf	sayı	2	4	4	2	1	2	7	22
		%	9,1	18,2	18,2	9,1	4,5	9,1	31,8	100,0
	10.sınıf	sayı	4	5	2	2	1	1	3	18
		%	22,2	27,8	11,1	11,1	5,6	5,6	16,7	100,0
	11.sınıf	sayı	3	2	2	0	1	5	4	17
		%	17,6	11,8	11,8	0,0	5,9	29,4	23,5	100,0
	12.sınıf	Sayı	2	4	1	1	1	6	3	18
		%	11,1	22,2	5,6	5,6	5,6	33,3	16,7	100,0
toplam	sayı	11	15	9	5	4	14	17	75	
	%	14,7	20,0	12,0	6,7	5,3	18,7	22,7	100,0	

* $X^2=0,783$

Öğrencilerin sınıf seviyeleri ile internet kullanım sürelerinin karşılaştırmasına ilişkin tablo 13'te gösterilen dağılımda 9. Sınıfta okuyan toplam 22 öğrencinin % 20,45'i, 10. Sınıfta okuyan toplam 18 öğrencinin % 11,5'i, 11. sınıfta okuyan toplam 17 öğrencinin % 22,45'i, 12. sınıfta okuyan toplam 18 öğrencinin % 23,5'i, 26 saat ve üzeri internet kullandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 13'ten elde edilen kare analiz sonuçlarına göre; ($X^2= 0,783$) sınıf düzeyi ile internet kullanım süresinin birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.10.8. Cinsiyete Göre İnternet Hayatının Önemli Bir Parçasını Oluşturur İfadelerinin Dağılımı

Ergenler, yenilik arayışları, kısıtlanmama istekleri, gizleyebildikleri kimlikleriyle kendilerini ifade ettikleri ve toplumsal baskılardan uzak herhangi bir sorumluluk taşımak zorunda olmadıkları kimlikleriyle yeni aidiyet alanlarını internet üzerinde gerçekleştirme imkanı bulmuşlardır. Ancak, internetin sunmuş olduğu kültürel formlar ve kimliklerin gençleri özgürleştirme potansiyelini taşımaktan ziyade başatlaşmış ve gittikçe homojenleşen bir kültüre yol açtığını söyleyebiliriz. Yakın zamanda yapılan ulusal çapta araştırmalarda ergenlerin sosyal medya kullanımı ve mesajlaşmalarında çarpıcı miktarda artış bulunmuştur (Lenhart 2010: 415).

Tablo 14: Cinsiyete Göre “İnternet Hayatının Önemli Bir Parçasını Oluşturur” İfadelerinin Dağılımı

			İnternet Hayatının Önemli Bir Parçasını Oluşturur*			Toplam
			evet	hayır	bazen	
Cinsiyet	erkek	sayı	28	6	4	38
		%	73,	15,8	10,5	100,0
	kadın	sayı	17	12	8	37
		%	45,9	32,4	21,6	100,0
Total	sayı	45	18	12	75	
	%	60,0	24,0	16,0	100,0	

* $\chi^2=0,050$

Bu bilgilerden hareketle Tablo 14 incelendiğinde toplam 38 erkek öğrenciden 28’i (%73,7’si) internet hayatının önemli bir parçasını oluşturur ifadesine “evet”, 6’sı(%15.8) “hayır”, 4’ü(%10.5) “bazen” yanıtını vermiştir. Toplam 37 kız öğrenciden 17’si (%45.9’u) internet hayatının önemli bir parçasını oluşturur ifadesine “evet”, 12’si(%32.4) “hayır”, 8’i(%21.6) “bazen” yanıtını vermiştir; Buna göre araştırmaya dâhil edilen erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla interneti günlük hayatlarında daha sık kullandıkları ve günlük hayatlarının

önemli bir kısmını internette geçirdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 14'ten elde edilen kıkare analizi sonucuna göre ($*x^2 = 0.50$) “ internet hayatımın önemli bir parçasını oluşturur” ifadesinin cinsiyete göre değiştiği sonucuna ulaşılmıştır.

2.10.9. Arkadaşlarla İnternet Ortamında Konuşmayı Tercih Etme Durumu İle Arkadaşlıklar Edinmekte Güçlük Çekerim İfadelerinin Karşılaştırılması

Yakın zamanda yapılan araştırmalar, her üç ergenden birinin kendilerini internette, yüz yüze olduğundan daha iyi açabildiklerini göstermiştir. Aynı zamanda erkeklerin kızlara göre internette kendilerini daha iyi açabildikleri sonucuna ulaşılmıştır..Bunun aksine kızlar yüz yüze kendini açmada erkeklerden kendilerini daha rahat hissetmektedir Yani erkeklerin kendini açmasında arkadaşlarla internet iletişiminin katkısı bulunmaktadır (Schouten, Valkenburg 2007: 292-314).

Tablo 15: Arkadaşlarla İnternet Ortamında Konuşmayı Tercih Etme Durumu İle Arkadaşlıklar Edinmekte Güçlük Çekme İfadelerinin Karşılaştırılması

			Arkadaşlıklar Edinmekte Güçlük			Total
			Çekerim*			
			evet	hayır	Bazen	
Arkadaşlarımla internet ortamında konuşmak yüz yüze konuşmaktan daha rahat hissettirir	Evet	Sayı %	17 42,5	8 20,0	15 37,5	40 100,0
	hayır	Sayı %	6 28,6	6 28,6	9 42,9	21 100,0
	bazen	sayı %	3 21,4	5 35,7	6 42,9	14 100,
Total		sayı %	26 34,7	19 25,3	30 40,0	75 100,0

$*x^2 = 0,574$

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya dahil edilen öğrencilerden 17'si (%42,5'i)okulda, çevresinde arkadaş edinmekte güçlük çeken ve arkadaşlarıyla

internet ortamında konuşmayı yüzyüze konuşmaya tercih ettiklerini belirten , 6'sı (% 28.6) tercih etmediklerini belirten, diğer 6'sı (% 42.9) bazen yanıtını veren öğrencilerden oluşmuştur.

Tablo 15'den elde edilen kıkare analizi sonuçlarına göre; ($\chi^2 = 0,574$), “arkadaşlarımla internet ortamında konuşmak yüz yüze konuşmaktan daha rahat hissettirir” ifadesi ile “Okulda veya çevremde arkadaşlıklar edinmekte güçlük çekerim” İfadelerinin istatistiksel olarak birbirinden bağımsız olduğu görülmüştür.

2.10.10. İnternet Hayatının Önemli Yer Tutar İfadesi İle Kendimi Diğer İnsanlardan Soyutlanmış Hissederim İfadelerinin Karşılaştırılması

Yapılan bir çalışmada, internette fazla zaman geçiren çocuk ve gençlerin giderek yalnızlaştığı ve yüz yüze ilişki kurmada güçlük yaşadıkları vurgulanmaktadır (Liau ve ark. 2005: 513-520).

Ergen için arkadaşlığın işlevleri 6 şekilde gruplandırılabilir (Gottman, Parker 1987: 303-329):

1.Yoldaşlık: Arkadaşlık, ergenlere onunla birlikte zaman geçirmek ve ortak etkinliklere katılmak için istekli olan bir partner sağlar.

2. Uyarım: Arkadaşlık, ergenlere ilginç bilgiler, heyecan ve eğlence sağlar.

3.Fiziksel Destek: Arkadaşlık ergenlere imkanlar ve yardımlar sağlar.

4.Ego desteği: Arkadaşlık ergenlerin kendilerini yeterli, çekici ve değerli bireyler olarak görmeleri için beklenen destek, cesaret ve geribildirim sağlar.

5.Sosyal Karşılaştırma: Arkadaşlık ergenlerin karşı karşıya olduğu, diğerlerine göre nerede olduğu ve ergenlerin yaptıklarının doğru olup olmadığı hakkında bilgi sağlar.

6.Yakınlık/şefkat: Arkadaşlık ergene diğer bireylerle sıcak, yakın, güvене dayalı ve kendini açmayı içeren bir ilişki sağlar.

Tablo 16: İnternet Hayatımda Önemli Yer Tutar İfadesi İle Kendimi Diğer İnsanlardan Soyutlanmış Hissederim İfadelerinin Karşılaştırılması

		Kendimi Diğer İnsanlardan Soyutlanmış Hissederim*			Toplam	
		evet	hayır	Bazen		
İnternet hayatımda önemli yer tutar	evet	Sayı	15	14	16	45
		%	33,3	31,1	35,6	100,0
	hayır	sayı	5	8	5	18
		%	27,8	44,4	27,8	100,0
	bazen	sayı	4	4	4	12
		%	33,3	33,3	33,3	100,0
Toplam	sayı	24	26	25	75	
	%	32,0	34,7	33,3	100,0	

* $\chi^2=0.905$

Tablo 16'ya göre internet hayatımın önemli bir parçasını oluşturur diyen 45 kişilik öğrenci grubunun 15'i (%33,3'ü) aynı zamanda kendilerini diğer insanlardan soyutlanmış hissettiklerini belirtmişlerdir.

İnternetin hayatının önemli bir parçasını oluşturmadığını ifade eden 18 kişilik öğrenci grubunun 8'i (% 44,4'ü) kendilerini diğer insanlardan soyutlanmış hissetmediklerini belirtmişlerdir.

İnternet hayatımda bazen önemlidir diyen 12 kişilik öğrenci grubunun 4'ü (%33,3'ü) aynı zamanda kendilerini bazen diğer insanlardan soyutlanmış hissettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 16'ya göre İnternet hayatımın önemli bir parçasını oluşturur ifadesi ile kendimi diğer insanlardan soyutlanmış hissederim ifadelerinin kıkare testi sonuçlarına (* $\chi^2=0.905$) istatistiksel olarak birbirinden bağımsız olduğu görülmüştür.

Tablo 17: Cinsiyet ile Sosyal Medyada Takipçi Sayımın Artmasının Popülerliğini Artırdığını Düşünürüm İfadelerinin Karşılaştırılması

		Sosyal Medyada Takipçi Sayımın Artmasının Popülerliğini Artırdığını Düşünürüm*			Toplam	
		Evet	hayır	Bazen		
cinsiyet	erkek	sayı	21	12	5	38
		%	55,3	31,6	13,2	100,0
	kadın	sayı	10	20	7	37
		%	27,0	54,1	18,9	100,0
Toplam	sayı	31	32	12	75	
	%	41,3	42,7	16,0	100,0	

* $X^2=0,045$

Tablo 17' ye bakıldığında toplamdaki 38 erkek öğrencinin 21'i (%55,3'ü); ve toplamdaki 37 kız öğrencinin ise 10'u (%27'si) takipçi sayısının artmasının popülerliğini artırdığını düşünürken aynı sayıdaki erkek öğrencilerden 12'si (%31,6'sı) ve yine aynı sayıdaki kız öğrencilerden 20'si (%54,1'i) takipçi sayısının artmasının popülerliğini artırmadığını ifade etmişlerdir. Buna göre internette takipçi sayısının artmasının popülerliği artıracağı düşüncesi erkek öğrencilerde kız öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 17'den elde edilen kıkare analizi sonuçlarına göre (* $X^2= 0,045$) “Sosyal Medyada Takipçi Sayımın Artmasının Popülerliğini Artırdığını Düşünürüm” ifadesinin, cinsiyete göre değiştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 18: Cinsiyet İle İnternette İnsanlarla Sohbet Ederken Gerçek Kimliğimi Gizlerim İfadelerinin Karşılaştırılması

		İnternette İnsanlarla Sohbet Ederken Gerçek Kimliğimi Gizlerim*			Toplam
		evet	Hayır	bazen	
cinsiyet	erkek	sayı 11	11	16	38
		% 28,9	28,9	42,1	100,0
cinsiyet	kadın	sayı 14	13	10	37
		% 37,8	35,1	27,0	100,0
Toplam		sayı 25	24	26	75
		% 33,3	32,0	34,7	100,0

* $X^2= 0,387$

Tablo 18'e göre 38 kişiden oluşan erkek öğrencilerden 11'i (% 28.9'u), 37 kişiden oluşan kız öğrencilerden 14'ü (%37.8'i) internette sohbet ederken gerçek kimliklerini gizlediklerini ifade ederken aynı sayıdaki erkek öğrencilerden 11'i (%28.9'u); kız öğrencilerden 13'ü(%35.1'i) internette sohbet ederken gerçek kimliklerini gizlemediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 18'den elde edilen kıkare analizi sonuçlarına göre; ($*X^2= 0,387$) cinsiyet ile İnternette insanlarla sohbet ederken gerçek kimliğimi gizlerim ifadelerinin istatistiksel olarak birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 19:Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin “İlgilerim ve Fikirlerim Önemsiz” İfadeleri İle “ İnternet Hayatımda Önemli Yer Tutar” ifadelerinin karşılaştırılması

Cinsiyet		İnternet Hayatımda Önemli Yer Tutar*			Toplam		
		Evet	hayır	bazen			
erkek	İlgilerim ve fikirlerim önemsiz	evet	sayı	14	3	4	21
			%	66,7	14,3	19,0	100,0
	hayır	sayı	9	2	0	11	
		%	81,8	18,2	0,0	100,0	
	bazen	sayı	5	1	0	6	
		%	83,3	16,7	0,0	100,0	
Erkek Total		sayı	28	6	4	38	
		%	73,7	15,8	10,5	100,0	
kadın	İlgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce önemsiz	evet	sayı	5	1	1	7
			%	71,4	14,3	14,3	100,0
	hayır	sayı	7	6	3	16	
		%	43,8	37,5	18,8	100,0	
	bazen	sayı	5	5	4	14	
		%	35,7	35,7	28,6	100,0	
Kadın Total		sayı	17	12	8	37	
		%	45,9	32,4	21,6	100,0	
Toplam	İlgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce önemsiz	evet	sayı	19	4	5	28
			%	67,9	14,3	17,9	100,0
	hayır	sayı	16	8	3	27	
		%	59,3	29,6	11,1	100,0	
	bazen	sayı	10	6	4	20	
		%	50,0	30,0	20,0	100,0	
toplam		sayı	45	18	12	75	
		%	60,0	24,0	16,0	100,0	

* $X^2=0,004$

Tablo 19'a göre; 38 kişilik erkek öğrenci grubunun 21 'i ilgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce önemsenmez ifadesine evet yanıtını vermiş olup, evet yanıtını veren 14 (%66,7) erkek öğrenci aynı zamanda internetin hayatının önemli bir parçasını oluşturduğunu da ifade etmişlerdir.

Aynı tabloya göre; 37 kişilik kız öğrenci grubunun 7'si ilgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce önemsenmez ifadesine evet yanıtını vermiş olup, evet yanıtını veren 7 kız öğrenciden 5'i (%71,4) aynı zamanda internetin hayatının önemli bir parçasını oluşturduğunu da ifade etmişlerdir.

Tablo 19'dan elde edilen kıkare analizi sonuçlarına göre($*X^2= 0,004$) Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin “İlgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce önemsenmez” ifadeleri ile “ İnternet hayatımın önemli bir parçasını oluşturur” ifadelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür.

Tablo 20: Öğrencilerin “Annem/babam Sıklıkla İnternette Vakit Geçirirler” İfadeleri İle İnternet Kullanmaya Ayırılan Sürenin Karşılaştırılması

		İnternet kullanmaya ayırdığınız zamanı belirtiniz*							Toplam	
		1-5 saat	6-10 saat	11-15 saat	16-20 saat	21-25 saat	26-30 saat	31 saat ve üzeri		
Annem/babam sıklıkla internette vakit geçirirler	Evet	sayı	3	6	1	2	2	7	10	31
		%	9,7	19,4	3,2	6,5	6,5	22,6	32,3	100,0
	Hayır	sayı	6	8	6	3	2	2	6	33
		%	18,2	24,2	18,2	9,1	6,1	6,1	18,2	100,0
	Bazen	sayı	2	1	2	0	0	5	1	11
		%	18,2	9,1	18,2	0,0	0,0	45,5	9,1	100,0
Toplam	sayı	11	15	9	5	4	14	17	75	
	%	14,7	20,0	12,0	6,7	5,3	18,7	22,7	100,0	

* $X^2= 0,161$

Tablo 20'ye göre totalde 75 öğrencinin 31'i anne ve babasının sıklıkla internette vakit geçirdiğini belirtirken, bu 31 öğrencinin % 27,45'i 26 saat ve üzeri internete zaman ayırdığını belirtmişlerdir.

Tablo 20'ye göre totalde 75 öğrencinin 33'ü anne ve babasının sıklıkla internette vakit geçirmediğini belirtirken, bu 33 öğrencinin % 12.15'i 26 saat ve üzeri internete zaman ayırdığını belirtmişlerdir.

Tablo 20'den elde edilen kıkare analizi sonuçlarına göre ($*X^2 = 0,161$) öğrencilerin “Annem/babam günlük hayatta sıklıkla internette vakit geçirirler” ifadeleri ile İnternet kullanmaya ayrılan süre arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak birbirinden bağımsız olduğu görülmüştür.

Tablo 21: Annenin İşi İle İnternet Kullanmaya Ayrılan Sürenin Karşılaştırılması

		İnternet kullanmaya ayırdığınız zamanı belirtiniz*							Toplam	
		1-5 saat	6-10 saat	11-15 saat	16-20 saat	21-25 saat	26-30 saat	31 saat ve üzeri		
Anne işi	ev hanımı	Sayı	6	11	5	3	2	7	9	43
		%	14,0	25,6	11,6	7,0	4,7	16,3	20,9	100,0
	memur	Sayı	2	0	0	1	0	4	1	8
		%	25,0	0,0	0,0	12,5	0,0	50,0	12,5	100,0
	işçi	Sayı	1	2	1	0	1	3	4	12
	%	8,3	16,7	8,3	0,0	8,3	25,0	33,3	100,0	
	serbest meslek	Sayı	2	2	1	1	0	0	2	8
	%	25,0	25,0	12,5	12,5	0,0	0,0	25,0	100,0	
	emekli	Sayı	0	0	2	0	1	0	1	4
	%	0,0	0,0	50,0	0,0	25,0	0,0	25,0	100,0	
Toplam		Sayı	11	15	9	5	4	14	17	75
		%	14,7	20,0	12,0	6,7	5,3	18,7	22,7	100,0

* $X^2 = 0,405$

Tablo 21'e göre araştırmaya dahil edilen toplam 75 öğrenciden 43'ünün annesi ev hanımıdır. Ev hanımı olan annelerin çocuklarının %18.6'sı, 26 saat ve üzeri internet kullandığını belirtmiştir.

Tablo 21'e göre araştırmaya dahil edilen toplam 75 öğrenciden 8'inin annesi memurdur. Memur olan annelerin çocuklarının %31,25'i, 26 saat ve üzeri internet kullandığını belirtmiştir.

Tablo 21'e göre araştırmaya dahil edilen toplam 75 öğrenciden 12'sinin annesi işçidir. İşçi olan annelerin çocuklarının %29,15'i, 26 saat ve üzeri internet kullandığını belirtmiştir.

Tablo 21'e göre araştırmaya dahil edilen toplam 75 öğrenciden 8'inin annesi Serbest meslekte çalışmaktadır. Serbest meslekte çalışan annelerin çocuklarının %12,5'i, 26 saat ve üzeri internet kullandığını belirtmiştir.

Tablo 21'e göre araştırmaya dahil edilen toplam 75 öğrenciden 4'ünün annesi emeklidir. Emekli olan annelerin çocuklarının %12,5'i, 26 saat ve üzeri internet kullandığını belirtmiştir.

Tablo 21'e göre annenin işi ile İnternet kullanmaya ayrılan sürenin istatistiksel olarak bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 22: Öğrencilerin “İnternete Kendi Odamda Bağlanmayı Tercih Ederim” ve “İnternet Hayatımda Önemli Yer Tutar” İfadelerinin Karşılaştırılması

			İnternet Hayatımın Önemli Bir Parçasını Oluşturur*			Toplam
			Evet	hayır	Bazen	
İnternete kendi odamda bağlanmayı diğer ortamlara göre tercih ederim	evet	sayı	36	7	6	49
		%	73,5	14,3	12,2	100,0
	hayır	sayı	5	7	0	12
%		41,7	58,3	0,0	100,0	
bazen	sayı	4	4	6	14	
	%	28,6	28,6	42,9	100,0	
Toplam	sayı	45	18	12	75	
	%	60,0	24,0	16,0	100,0	

* $X^2=0,000$

Tablo 22'ye göre 49 öğrenci internete kendi odasında bağlanmayı tercih

ederken bu öğrencilerden 36'sı(%73,5) aynı zamanda internetin hayatlarının önemli bir parçasını oluşturduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 22'ye göre 12 öğrenci internete kendi odasında bağlanmayı tercih etmediğini bu öğrencilerden 7'sinin(%58,3) aynı zamanda internetin hayatlarının önemli bir parçasını oluşturmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 22'den elde edilen sonuçlara göre internetin hayatlarında önemli bir yer oluşturduğunu ifade eden öğrencilerden %73,5 'ini internete kendi odalarında bağlanmayı tercih etmeleri, denetim ve kontrol gücünün kendi ellerinde olmasını istemelerinden kaynaklanabilir.

Tablo 22' den elde edilen kıkare analizi sonuçlarına göre; (* $X^2 = 0,000$) Öğrencilerin “İnternete kendi odamda bağlanmayı diğer ortamlara göre tercih ederim” ifadelerinin “İnternet hayatımın önemli bir parçasını oluşturur” ifadelerine göre değiştiği görülmüştür.

Tablo 23: Çocukların “Ailem Duygu ve İhtiyaçlarımla İlgilenmezler” ve “İnternette Zaman Geçirirken Daha Az Yalnız Hissederim” İfadelerinin Karşılaştırılması

		İnternette zaman geçirirken daha az yalnız hissederim*			Toplam
		evet	hayır	Bazen	
Ailem duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmezler	Sayı	15	2	4	21
	evet %	71,4	9,5	19,0	100,0
	sayı	11	12	8	31
	hayır %	35,5	38,7	25,8	100,0
	sayı	11	7	5	23
	bazen %	47,8	30,4	21,7	100,0
Toplam	sayı	37	21	17	75
	%	49,3	28,0	22,7	100,0

* $X^2 = 0,114$

Tablo 23 incelendiğinde araştırmaya dâhil edilen 75 öğrenciden 21’i “ailem fikirlerim, duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmez ifadesine “evet” yanıtını verirken; aynı zamanda bu 21 öğrenciden 15’i (%71,4) internette vakit geçirirken daha az yalnız hissettiklerini belirtmiştir.

Tablo 23 incelendiğinde araştırmaya dahil edilen 75 öğrenciden 31’i “ailem fikirlerim, duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmez ifadesine “hayır” yanıtını verirken; aynı zamanda bu 31 öğrenciden 12’si (%38,7) internette vakit geçirirken daha az yalnız hissettikleri ifadesine de “hayır” yanıtını vermiştir.

Tablo 23’ten elde edilen kıkare analizi sonuçlarına göre;($*X^2 = 0,114$) Çocukların “Ailem görüşlerim fikirlerim duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmezler” ifadeleri ile “ İnternette zaman geçirirken kendimi daha az yalnız hissederim” ifadelerinin istatistiksel anlamda birbirinden bağımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 24: Öğrencilerin Cinsiyetleri ile “Dışadönük Bir İnsanım” İfadelerinin Karşılaştırılması

		Dışadönük bir insanım			Toplam	
		evet	hayır	bazen		
cinsiyet	Erkek	sayı	9	15	14	38
		%	23,7	39,5	36,8	100,0
	Kadın	sayı	17	9	11	37
		%	45,9	24,3	29,7	100,0
Toplam	sayı	26	24	25	75	
	%	34,7	32,0	33,3	100,0	

* $X^2 = 0,116$

Tablo 24 incelendiğinde 38 kişiden oluşan erkek öğrencilerden 9’u (%23.7) dışadönük olduğunu, 15’i (%39.5) dışadönük olmadığını belirtmiştir. 37 kişiden oluşan kız öğrencilerden 17’si (%45.9) dışadönük olduğunu, 9’u (24.3) dışadönük olmadığını belirtmiştir.

Tablo 24’ten elde edilen sonuca göre araştırmaya dahil edilen erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla daha az dışadönük olduğu görülmektedir.

Tablo 24’ten elde edilen kıkare analizi sonuçlarına göre (* $X^2 = 0,116$) Öğrencilerin Cinsiyetleri ile “Dışadönük bir insanım” ifadeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Lise öğrencileri arasında internet kullanımının genel özelliklerini belirlemek ve internet kullanımının öğrencilerin hayatlarındaki etkisini belirlemek amacıyla “Demografik Bilgi Formu” ve internet kullanımıyla ilgili sorulardan oluşan “İnternet Kullanım Ölçeği” kullanılarak Sivas Numune Hastanesi Psikiyatri Polikliniğine başvuran 75 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada; öğrencilerin hayatında internetin yeri ve etkileri incelendiğinde ulaşılan sonuçlar şöyledir; Televizyon telefon bilgisayar gibi kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla birlikte ebeveynlerin çocukları üzerindeki denetim kurma ve kontrol mekanizması yetersiz kalmış, çocuğun yaşamında, arkadaş grubunun, okulun ve kitle iletişim araçları aile ilişkilerinin önüne geçmiştir.

Ergenin sosyalleşmesi açısından aile dışındaki ilişkileri de önemlidir. Ancak sevgi, ilgi, bağlılık gibi duygusal mekanizmalar dış hayatta daha kısıtlıdır.

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin % 49.3 ‘ü kız ve % 50.7’si erkek öğrencilerden oluşmakta, yaş Aralıkları 14 ile 18 arasında değişmektedir. Sınıf aralıkları 9-12. sınıf olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin annelerinin büyük bölümünün (% 44) mezuniyet durumu ilköğretim, babaların büyük bölümünün (% 45,3) mezuniyet durumunun ortaöğretim olduğu görülmüştür.

Ebeveynlerin büyük bölümünün (%34,7) aylık gelirin 2000--2999 lira arasında değiştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin internete girme sıklığı cinsiyete göre değişkenlik göstermekte olup erkeklerin kızlara oranla daha sık internete girdikleri sonucuna ulaşılmıştır. İngiltere ve Çek Cumhuriyeti’nde yapılan çalışmalarda da erkek öğrencilerdeki internet bağımlılık oranı daha fazla olduğu saptanmış olup; Tayvan’da yapılan çalışmada internet kullanım süresi ile internet bağımlılığı oranı arasında bir ilişki bulunmuştur. Aynı bulgular elimizdeki verilerle paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin % 60’ının hayatlarında internet oldukça önemli yer tutmaktadır.

Öğrencilerin % 42,5'i dışarıda arkadaşlarıyla vakit geçirmek yerine internette vakit geçirmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Erkekler kızlara oranla internette daha çok vakit geçirirken kızlar yüz yüze iletişim kurma konusunda erkeklerden daha ön sıradadır.

Öğrencilerin % 34'ü okulda veya çevresinde arkadaşlık edinmede güçlük yaşadıklarını belirtmişlerdir. Erkekler kızlara oranla arkadaşlık ilişkilerinde daha fazla sorun yaşadığı sonucundan yola çıkılarak bu durumun internete yönelim konusunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre ön sıralarda olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumuyla internete girme sıklıkları arasında istatistiksel anlamlılık bulunamamıştır.

Öğrencilerin % 57,3'ünün internetin faydası olduğu kadar zararının olduğunu bildikleri görülmüş olup buna rağmen sıklıkla internete bağlanma isteği duymaları problemleri internet kullanım konusundaki araştırmaya dayanak oluşturmuştur.

Anne babası günlük hayatta sıklıkla internete giren öğrencilerin internette kalma süreleri de artmaktadır. Totalde 75 öğrencinin 31'i anne ve babasının sıklıkla internette vakit geçirdiğini belirtirken, bu 31 öğrencinin % 27.45'i 26 saat ve üzeri internete zaman ayırdığını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin Cinsiyetleri ile “Dışadönük bir insanım” ifadeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

İnternette takipçi sayısının artmasının popülerliği artıracak düşüncesi erkek öğrencilerde(%55,3) kız öğrencilere(% 27) göre daha yüksektir.

Erkek öğrencilerin % 28,9' u internette gerçek kimliklerini gizlerken kızların % 37,8'i gerçek kimliklerini gizlediklerini ifade etmişlerdir. Buna göre kız öğrencilerin internet ortamındaki sohbetlerde kimliklerini gizleme oranları erkeklere göre daha yüksektir.

Öğrencilerin % 22,7 si 31 saat ve üzeri internet kullandıklarını belirtmiş olup, erkek öğrencilerin kızlara göre internette daha fazla vakit geçirdikleri görülmüştür.

Okudukları sınıf seviyeleri ve internette kalma süreleri karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç elde edilememiştir.

Bu sonucun daha önce yapılmış çalışmalarla paralellik arz gösterdiği görülmektedir.

Ergenlerin internette fazla zaman geçirmesinin sebepleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Çocuğun çevresindeki sosyal faaliyetlerin sınırlı/yetersiz oluşu,
- Akranları arasında kabul görmeme/benimsenmeme,
- İçeride kapanık kişilik yapısı,
- Boş vakti olmasına rağmen herhangi bir etkinlik hedefinin olmayışı,
- Kitap okumaması, bir sanatla ve sportif faaliyetlerle meşgul olmaması
- İnternete denetimsiz/özgür girebilme ve ebeveynlerin denetim mekanizmasının kısıtlı oluşu
- İnternetteki materyallerin/ sitelerin ergenin dikkatini çekmesi
- İnternette eğlenceli zaman geçirdiği düşüncesi (oyun , eğlence, sosyal medya vb.) onların sık internet kullanmasına neden olan etkenler arasında gösterilebilir.

Öğrencilerden birçoğunun interneti anksiyete, suçluluk, depresyon, içeride kapanıklık, doyum elde etme, arkadaş edinmekte güçlük çekme nedenlerinden dolayı sıklıkla kullandıkları görülmektedir.

Young DSM IV tanı kriterleri kitabında kumar bağımlılığındaki tanı kriterlerini internet bağımlılığı için uyarlamış ve internette kalma süresinde artış, yoksunluk belirtileri, aşırı zihinsel uğraş, tolerans, ilişkilerle okulla yada işle ilgili sorunlar, başarısız girişimlerde bulunma internet kullanımıyla ilgili yalan söyleme ve duygu durum değişikliklerinin internet bağımlılarında görülen tipik davranışlar olduğunu ifade etmiştir. 2007 yılı öncesinde yapılan pek çok araştırmada internet bağımlılığında kızlarla erkekler arasında önemli farklılıklar varken 2007 yılından

sonra yapılan araştırmalarda kızlarında internet kullanım sıklıkları oran olarak erkek öğrencilere yaklaşmıştır.

Öneriler

Sivas Numune Hastanesi çocuk psikiyatri polikliniğine başvuran lise öğrencilerinin dahil edildiği araştırmada internetin hayatımıza her geçen gün daha fazla girmekte olduğunu ve günlük faaliyetlerimize yön vererek alışkanlıklarımızı değiştirdiği görölmektedir.

Ergenlerdeki sorunlar çok sayıda problemi de beraberinde getirmektedir. Bu problemlerin uygun tespiti ve çözüm yolları bulunabilmesi için internetin aile, geç, çocuk, eğitim, sosyal ilişkiler vb. üzerindeki etkileri belirlenmeli ve bu etkiler konusunda ergenler bilinçlendirilmelidir.

Öncelikle zaten dış dünyaya karşı karmaşık bir duygu içerisinde olan ergenle uygun ve etkili iletişim yolları tercih edilmelidir.

Ergenler gerek internet kullanımı gerekse özel hayatlarında çalkantılı bir dönem geçirdiklerinden bu durum onların sosyal hayatlarını bedensel ve ruh durumlarını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu yüzden ailelere, eğitimcilere ve ilgili toplumsal birimlere(sağlık kuruluşları, psikolojik danışma merkezler vb.) önemli görevler düşmektedir.

Anne ve baba çocuğuna, küçük yaşlardan itibaren iyi bir boş zaman faaliyeti vermelidir. Sanal ortamın, doğal ortamın sınırlarını geçmemesine dikkat edilmelidir. Çocukların arkadaşlarıyla özellikle doğal yollardan görüşmelere yönlendirilmeli, onlara bu konuda yeni olanaklar sağlanmalıdır. Sanal kütüphaneler kullanılırken gerçek kütüphaneler rafa kaldırılmamalı ve kitap okuma alışkanlıkları kaybedilmemelidir.

Aileler internet başında uzun zaman geçirmenin zararlı olabileceği konusunda çocuklarıyla konuşmalı ve sonuçları hakkında uyarmalıdırlar.

Bilgisayar eğer mümkünse herkesin topluca vakit geçirdiği odada/ortak alanlarda bulundurulmalıdır.

Ergenler arkadaşlarıyla doğal yollardan yüz yüze görüşmelere yönlendirilmeli, onlara bu konuda olanaklar sağlanmalıdır. Sanal kütüphaneler kullanılırken gerçek kütüphaneler rafa kaldırılmamalı ve kitap okuma alışkanlıkları kaybedilmemelidir.

Ergenlerde ve çocuklarda internet bağımlılığını belirlemede tanı kriterlerinden biriside internette uzun uğraş geçirmesine rağmen uyarıldığında internetin başına yeni geçtiklerini ifade etmeleridir. Bu yüzden bilgisayar kullanım saatleri ve süreleri iyi kontrol edilmelidir.

Ergenlerin zararlı sitelere girişlerini engelleyebilmek için güvenlik kilidinin etkinleştirilmesi faydalı olabilir.

Ebeveyn ve çocuk bilgisayar oyunları veya internet kullanımıyla ilgili (günler, saatler, dikkat etmesi gereken konular) bir sözleşme yapabilir.

Aileler tarafından sık kullanılanlar ya da daha önce girilen sayfaların listesi kontrol edilmelidir.

İnternetin zararları olduğu kadar faydası da vardır. Bu yüzden ergeni internetin zararlarından, interneti yasaklayarak koruyamayız bu nedenle onun otokontrol sahibi olmasını sağlamak, yasaklamaktan daha iyi sonuç verecektir.

Ergenin girdiği siteler kontrol edilirken bunu ergenin özgüvenini zedelemekten kontrol mekanizması uygulanmalı, asla suçlayıcı tavır takınılmamalıdır.

Ebeveynler çocuklarına daha fazla vakit ayırmalı, sorunları ile ilgilenmeli, iletişim kurmalıdırlar.

Onlara sorumluluklar verilerek belirli işleri yerine getirmeleri sağlanmalıdır.

Çocukları toplumsal hayatta meydana gelen olaylar hakkında duyarlı çocuklar olarak yetiştirmeli bunu yaparken önce aileler çevreye karşı duyarlı olmalıdırlar.

Gençler spor, sanat gibi faaliyetlere yönlendirilmeli, bu konuda desteklenmelidirler.

Aileler çocukları için birer rol model olduklarından öncelikle interneti kullanma konusunda öz bilinç sağlanmalı, çocuğu kısıtlarken aynı davranışı ebeveynler sergilememelidirler.

Sağlık kuruluşlarına başvuran ergenlerden özellikle depresyon, problemlerli internet kullanımı için önemli bir risk faktörü olup, problemlerli internet kullanımı

konusunda hazırlanacak koruyucu ve sağaltıcı müdahale programlarında duygu durum değişkenlerine ilişkin teröpatik yaklaşımlara önem verilmelidir.

Cinsiyet ve aile tipi gibi sosyal değişkenlerde internet bağımlılığı üzerinde etkilidir. Örneğin parçalanmış aileye mensup gençlerin internete erişme ve internet bağımlılığı oranlarının daha yüksek olduğu bilinmektedir. Bunun en önemli nedeni, ailedeki otorite eksikliği ve daha serbest davranma ortamı bulmaları, ailedeki ebeveynlerden birinin eksikliğinin sosyal ve psikolojik yoksunluğunun internet ile doldurulmasıdır.

Psikiyatride “İnternet Bağımlılığı” bir hastalık türü olarak tanımlanmaktadır. İnternet bağımlılığı tedavisinde öncelikle kişide bulunan psikiyatrik bozuklukların tedavi edilmesinin hayati öneme sahip olduğu bilinmektedir. İnternet bağımlılığına çoğunlukla psikiyatrik bozuklukların da eşlik etmesinden dolayı öncelikle kişide bulunan psikiyatrik bozuklukların tedavi edilmesinin müdahalede yaşamsal öneme sahip olduğu düşünölmektedir.

İnternet bağımlılığı tedavisi, internet kullanımını düzenlemek ve internet bağımlılığına eşlik eden altta yatan psikososyal sorunlara yönelmek için bilişsel davranışçı ve kişilerarası terapi tekniklerine odaklanır.

Bilgisayar günlük yaşamda önemli işlemlere sahip olduğundan internetten tam olarak uzaklaşma şeklindeki tedavi modelleri pratik değildir. Terapiler, kontrollü internet kullanımı ve internetten uzak tutan alternatifler geliştiren teknikler içerir.

Kişide internet bağımlılığına ek olarak herhangi bir psikiyatrik rahatsızlık bulunmuyorsa; hastalığın dürtü kontrol bozukluklarına daha yakın olmasından dolayı psikiyatri tedavilerinde duygu durum dengeleyici ilaçları kullanmak psikiyatristler tarafından iyi bir seçenek olabilmektedir.

Kişide internet bağımlılığının yanı sıra depresif belirtiler varsa antidepresan tedavisiyle depresif belirtilerin sonlandırılması internet bağımlılığının tedavisini de olumlu yönde etkilemektedir.

İnternet kullanımının haftanın günlerine, günün saatlere yayılımı, günlük toplam kullanım süresi, internetin kullanıldığı yer, kullanma amacı, kullanılan

ortamın özellikleri, internet kullanma isteğini etkileyen durumlar ve internet kullanımına direnç varsa, koşulları öğrenilerek kişiye özel formüller geliştirilmelidir.

İnternet bağımlılığı teşhisi konulan kişilerden psikiyatrik öykü alınması ve değerlendirmesinin yapılması büyük önem taşımaktadır.

İnternet bağımlılığıyla ilgili psyhofarmakolojik araştırmalar ve çalışmalar fazla olmamasına rağmen yapılan çalışmalarda da ilaç tedavisinin birey üzerindeki etkisi önemli boyuttadır.

Hadley ve arkadaşlarının (2008) yaptıkları araştırmada essitalopram kullanılarak internet bağımlılarının % 36'sında önemli iyileşme görülmüştür (Dell'Osso, Hadley, Allen 2008: 16). Sattar ve Ramaswamy'nin (2004) vaka sunumu çalışmasında ise essitalopramın sanal oyun bağımlılığındaki kompulsif davranışı düzelttiği bildirilmektedir.

Shapira ve arkadaşlarının (2003)'in yaptıkları araştırmada ise internet bağımlılarının serotonin geri alım inhibitörleriyle (SSRI) tedavisinde %36'sında kısmi düzelme, %22'sinde ise tam düzelme olduğu görülmüştür (Jang, Hwang, Cho, 2008: 165-171).

İnternet bağımlılığı tedavisinde bilişsel davranışçı kuramı öne süren Davis (2001) internet bağımlılığı tedavisinde 11 hafta süren bilişsel davranışçı tedavi seanslarını önermiştir. Bilişsel davranışçı tedavi sürecinde dikkat edilmesi gereken noktalar şöyledir. (Caplan 2002: 465-463):

1. İnternet defteri tutulması
2. Bilgisayarın bulunduğu yerin değiştirilmesi ve ortak bir alana kurulması
3. İnternete girilecekse bile yanında birileri olduğu sırada internete girilmesi
4. İnternete girme zamanının her zamanki saatlerden farklı saatlere kaydırılması,
5. Bireyin internette ayrı kalıp kalamadığının gözlenmesi
6. Ergenin gerçek kimliğini gizleyerek farklı bir kimlikle internete girmesine son verilmesi

7. Yakın çevresinden internet ile ilgili bir sorununun olduğunu gizlememesi
8. Ergenin sportif faaliyetlere yönlendirilmesi
9. İnternete girme davranışına sıklıkla ara verilmesi
10. Ergendeki basmakalıp düşüncelerin sorgulanması
11. Rahatlama ve gevşeme egzersizlerinin yapılması
12. Bireyin internete girdiği esnada hissettiklerini not etmesi
13. Bireye farklı sosyal beceriler için alternatifler sunulması

Henüz yeni tanıştığımız internetin sayısız yararları vardır. İnternetin kısa sürede benimsenmesi ve günlük yaşamımızdaki yeri internete ne kadar ihtiyaç duyulduğunun bir göstergesidir. Bilgi toplumunun önemli bir parçası olacak çocuk ve gençlerin, sanal risklere karşı önlem alması, hem kendilerinin hem de toplumun geleceği açısından önemlidir.

Ülkemizde de internet bağımlılığı önemli bir sorun haline gelmektedir. İnternet bağımlılığı ile ilgili başvurular sıklıkla aşırı internet kullanan kişilerin aileleri aracılığıyla ve öncelikle psikolog ve psikolojik danışmanlara olmaktadır. İlerleyen yıllarda bu sorunun Türkiye'deki psikiyatri pratiğinde daha çok yer alacağını ve klinisyenlerin bu konuda farkındalıklarının olması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, internetin globalleşen dünyanın en önemli aracı olduğu gerçeğini göz önünde bulundurarak, internet dışında kalınamayacağı gerçeğinden hareketle interneti doğru ve bilinçli kullanma eğitimi önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- ARIKAN, R., (2005). Arastırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama, Ankara.
- ARNAS AKTAŞ, Y., (2005). Üç-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının değerlendirilmesi, *The Turkish Online Journal of Educational Technology* ;4(4): 59-66.
- ATABEK, Ü., (1997). “İnternet ve sanal eğitim”. Ocak 1982’de İzmir’de eğitim günler Sempozyumu’nda sunulan bildiri özeti. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, yıl: 2008, cilt: 41, sayı: 1, 187-205.
- BAKAY, M.E., (2001). “İzmir’de Lise Öğrencilerinin internet Kullanma Koşulları ve Yeterlilik Düzeyleri”, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- BALCI, Ş. ve BİROL, G., (2009): “Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve İnternet Bağımlılığının Profili”, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, Sayı: 6, Temmuz 2009, Konya.
- BARIŞ, M., (1994). Sigara ve Sağlık, MEB Yayınları: İstanbul.
- BAYHAN, P. ve ŞİPAL, R. F., (2008). Gender Differences in Turkish Deaf Students’ Attitudes Toward Computersand Computer UsQ. Societyfor Information Technology and Teacher Education 19 International Conference. Nevada, USA, Oral presentation.
- BAYRAKTAR, F., (2001). İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- BENJAMİN, W., (1999). Tek Yön, Çev: Tefik Turan, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- BERSON, I. and BERSON, M., (2003). Digital Literacy For Effective Citizen ship, *Social Education*, Vol.3, No.2.

- BİLA, C., (2001). Bireysel ve Kitle İletişim Aracı Olarak İnternet ve Toplumsal Etkileri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Bilgi Ağları İstatiksel Araştırması (Knowledge Networks Stastical Research)., (2002). How children use media technology. Westfield.
- BİLHAN, S., (1996). Eğitim Sosyolojisi, Ankara.
- BROWN, J. D., BOBKOWSKI, P.S., (2011). Older and newer media:Patterns of use and effects on adölescents' healty and well being. Journal of Research on adolescence, 21, 95-113.
- BUGÜN, Y., ERTEMEL, H., ÖĞÜN, S., DİNÇSES, A.M., (2006). “Üniversite Öğrencilerinin Bilgisayar Kullanımına İlişkin Bilgi, Davranışları ve ilişkili Sağlık Sorunları”, Marmara Tıp Fakültesi Dergisi, Cilt.19, Sayfa.3, İstanbul.
- (BİLİMTEKNOLOJİ, 10.01.2011, www.bilimteknoloji.tk).
- BUGÜN, A., (2006).“Üniversite Öğrencilerinin Bilgisayar Kullanımına İlişkin Bilgi, Davranışları ve İlişkili Sağlık Sorunları”, Marmara Tıp Fakültesi Dergisi, Cilt.19, Sayı.3, İstanbul, s.27.
- CAPLAN, S. E., (2002). “Problematic Internet use and psychosocial well being: Development of a theory based cognitive behavioural measurement instrument”. Computers in Human Behavior,18, 553-575.
- CAPLAN, S. E., (2007). Incident sand correlates of pathological internet use among collage students. Computers in Human Behaviour, 2:465-473.
- CARPENTER, S., (2001) İnternet Stratejisi ve Gençliğin Erişimi Türkiye’de Gelecekle Bugünün Buluştuğu Nokta. Türk Gençliği ve Katılım(iç.) Ed.B. Ekim, İstanbul: Fony Yayıncılık.
- ÇALIŞGAN, H., (2013). İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ve siber zorbalık. Yeditepe Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.

- CHISHOLM, JF., (2006). Cyberspace violence Against girls and adolescent females, *Annals New York Academy of Sciences* 1087:74-89.
- CHOU, C. CONDRON, L. And BELLAND, J.C., (2005). A Review of the Research on Internet Addiction. *Educational Psychology Review*, 17(4), 363-388.
- ÇETİNKAYA, M., (2013). İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının incelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- DAVIS, R.A., (2001) (Aktaran. N.K.Özcan, a.g.t., s.5.) “A Cognitive-Behavioral Model Of Pathological İnternetUse.”, *Computers in Human Behavior*, Vol.24, No.5, New York.
- DAVIS, R.A., (2002). Gordon L. F., Beser, A., 2002. “Validation Of A New Scale For Measuring Problematic İnternet Use; Implications For Pre-Employment Screening”, *Cyber Psychology and Behavior*, Vol.5, No.4,
- DELL' Osso, HADLEY, B., ALLEN, S., BAKER, A., CHAPLİN, B., W. F., and HOLLANDER, E., (2008). Escitalopram in the treatment of impulsive-compulsive internet usage disorder: An open-label trial followed by a double-blind discontinuation phase. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 69(3). 452-456. Alabama.
- DEMİREL, Ö., (2005). Eğitimde Yeni Yönelimler. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- DOĞAN, A., (2013). İnternet bağımlılığı yaygınlığı. Dokuz Eylül Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- ESEN, K. N., (2007). Akran baskısı ve algılanan sosyal destek değişkenlerine göre ergenlerde internet bağımlılığının yordanması. Ülkemizde bağımlılıkla ilgili gelişmeler içinde (ss.1- 9). I. Uluslararası Bağımlılık Kongresi, İstanbul. Esen.

EU Kids Online II Türkiye (2015). *Avrupa çevrimiçi çocuklar araştırma projesi Türkiye sonuçları*. [Çevrimiçi: <http://eukidsonline.metu.edu.tr/>], Erişim Tarihi 20 Kasım 2015.

GANDER, M. J., GARDİNER, H. W., (2007). Çocuk ve ergen gelişimi. Ankara: İmge Kitabevi.

GOTTMAN, J.M., PARKER, J.G. (1987). Conversations of friends. Newyork: Cambridge University Press.

GÖNÜL. A.S., (2002). “Patolojik internet Kullanımı”, Yeni Symposium; İstanbul, Sayı. 40, No.3.s. 106-107.

GREENFIELD, D. N., (1999). Psychological characteristics of compulsive internet use: A preliminary analysis. *Cyber Psychology and Behavior*, 2, 403-412.

GRİFFİTHS, M. D., (1995). Technological addictions. *Clinical Psychology Forum*, 76, 14-19.

GROHOL,J., (1999). Internet addiction guide. [<http://psychcentral.com/netaddiction>]. Erişim tarihi 01.05.2016.

GROSS, E.F., (2004). Adolescent Internet Use: What we expect, What teens report. *Applied Developmental Psychology*, 25, 633-649.

GÜÇDEMİR, Y., (2010). Sanal Ortamda Halkla İlişkiler Bir Halkla İlişkiler Perspektifi. İstanbul: Derin Yayınları.

GÜNÜÇ, S., (2009). İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.

GÜRÇAY, C. KÜMBÜL, B., (2001).İnternetin sosyal ve psikolojik etkileri: İnternet sosyal izolasyon yaratan bir bağımlılık mı? Bilişim toplumuna giderken Psikoloji, sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu 165-173, Ankara: Aydoğdu Ofset.

- HA, J. H., YO, H.J., CHO, I.H., CHİN, B., SHİN, B., KİM, J.H., (2006). “Psychiatric Comorbidity Assessed in Korean Children and Adolescents Who Screen for internet Addiction”, *JClin Psychiatry*, Vol.67, No.5.
- HORROKS, J., (1965). *Adolescent Attitudes and Goals*. Chicago: Aldine Pub. Com.,15-27
- <http://blog.onlinetercumanlik.com/2011/02/dunya> internet kullanım oranı bakımından ilk 20 ülke/
- <http://www.guvenliweb.org.tr/istatistikler/content/2010>.
- <http://www.dijital> ajanslar.com/internet ve sosyal medya kullanıcı istatistikleri-2014/).
- <http://www.ComScore.com> 2015.
- <http://www.internetworldtats.com>
- <http://www.globaldigitalstatistics.org.tr/istatistikler/content> 2015.
- HUR, M.H., (2006). “Demographic, Habitual, And Socioeconomic Determinants Of İnternet Addiction Disorder: An Empirical Study Of Korean Teenagers”, *Cyber Psychology&Behavior*, Vol.9, No.5, Alabama, s.515.
- JACKSON, L.A., and Others.,(2012). The digital divide. In J.R. Levesque(Ed), *Encyclopedia of adolescence*. Newyork: Springer.
- JANG, K. S., HWANG, S. Y., CHOİS, J. Y., (2008). Internet addiction and psychiatric symptoms among korean adolescents. *Journal of School Health*, 78,165-171.
- JOHANSSON, A., GÖTESTAM, K.G., (2004). “Internet addiction: Characteristics of a questionnaire and prevalence in Norwegian youth (12-18 years)”, *Scandinavian, Journal of Psychology*, Vol.45, No.3, Norway, <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15182240> (15/04/2011).

- KRAUT, R., PATTERSON, M., LUNDMARK, V., KIESLER, S., (1998). Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well being, *American Psychologist*; 53(9):1017-31.
- KARACA, M., (2007). Sosyolojik Bir Olgu Olarak internet Gençliği: Elazığ Örneği, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ,
- KELLEÇİ, M., (2008).İnternet, cep telefonu, bilgisayar oyunlarının çocuk ve gençlerin ruh sağlığına etkileri, *TAF Prev Med Bull* ;7(3):253-6. 25. Stalh C, Fritz.
- KELLEÇİ, M., GÜLER N., SEZER, H., GÖLBAŞI Z., (2009). Lise öğrencilerinde internet kullanma süresinin cinsiyet ve psikiyatrik belirtiler ile ilişkisi, *TAF Prev Med Bull* ; 8(3):223-30.
- KILINÇ, S., ve TORUN, F., (2011). Türkiye'de klinikte kullanılan depresyon değerlendirme ölçekleri. *Dirim Tıp Gazetesi*, 86(1). (39-47).
- KİMBERLY, S.Y., (1996). “Internet Addiction: The Emergence Of A New Clinical Disorder”, University Of Pittsburgh At Bradford Published in Cyber psychology And Behavior (Aktaran. A.S. Gönül, a.g.m., s. 108.), Cyber Psychology and Behavior, Vol.1, No.3, Alabama, s.241.
- KULAKSİZOĞLU, A., (2007). Ergenlik Psikolojisi, İstanbul.
- KULOĞLU, C., (2001). İnternet Kafeler ve İnternet Bağımlılığı: Ankara Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. (Basılmamış). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- KUSS, D. J., GRİFFITHS , M. D. KARİLA, L., BİLLİEUX, J., (2014). Internet addiction: A systematic review of epidemiological research for the last decade. *Current Pharmaceutical Design*, 20(25). 4026-4052.
- KÜÇÜKSARAÇ, B., (2008). Toplumsal Örgütlenmelerde İnternet Aracılığıyla Halkla İlişkiler. Kocaeli: Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- LENHART, A., LING, R., CAMPBELL, S., and PURCELL, K., (2010). April 20. Teens and mobile phones. Washington, DC: Pew Research Center.
- LIAU, AK., KHOO A., ANG, PH., (2005). Factors influencing adolescents engagement in risky internet bahavior, *Cyber Psychology and Behaviour*; 8(6): 513-20.
- MADDUX, J.F., and DESMOND, D.P., (2000). Addiction or dependence *Addiction*, 95, 661- 665.
- MAKAS, Y., (2008). Lise Öğrenimi Gören Gençlerin İnternet Kullanımının Psikososyal Durum İle İlişkisi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- MALOY, R.W., EDWARDS, R-E., WOOLF, S.A., (2011). *Transforming learning with new Technologies*. Boston: Allynand Bacon.
- MESTÇİ, A., (2007). Beykent Üniversitesi Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü XII. “Türkiye’de İnternet” Konferansı 8-10 Kasım, Ankara.
- MİCROSOFT, (2015). Çocuklarınızın sosyal web sitelerini daha güvenli kullanmasına yardımcı olma. [Çevrimiçi: <http://www.microsoft.com/turkiye/protect/family/activities/social.msp>], Erişim tarihi: 29 Aralık .
- ODABAŞI, F., ÇOKLAR, A. N., ve KABAKÇI, I., (2007). *Yeni dünya: İnternet ailelerin yeni dünyadaki sorumlulukları nelerdir? 8. Aybastı-Kabataş Kurultayı*.
- OFFER, D., E., HOWARD, K.I., ATKINSON, R., (1988). *The teenage world: Adolescents’ self- image in ten countries*. New York: Plenum.
- ÖGEL, K., (2001). *İnsan, Yaşam ve Bağımlılık Tartışmalar ve Gereçeler*, İstanbul.
- ÖZTÜRK, M. C., (2013). “Sosyal Medyada Halkla İlişkiler”. Zeynep Özata (Edit.). *Sosyal Medya*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir. ss. 106-137)

- ÖZKANAL, B., (2006). İnternetin Halkla İlişkiler Aracı Olarak Kullanılması: Açıköğretim Sistemine Yönelik Bir Model Önerisi, Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Reklamcılık ve Tanıtım Bilim Dalı.
- ÖZCAN, N., ve BUZLU, S., (2005). Problemlili internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: “İnternet bilişsel durum ölçeğinin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirliği. *Bağımlılık Dergisi*, 6 (1). 19-26.
- ÖZTOPRAK, M.T., (2001). Bilgisayar iletişim ağlarının büro çalışanları üzerine etkileri ve bir araştırma. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi. Ankara.
- ÖZTÜRK, Ö., ODABAŞIOĞLU, G., ERASLAN, D., GENÇ, Y., KALYONCU , Ö.A., (2007). “İnternet Bağımlılığı: Kliniği ve Tedavisi”, *Bağımlılık Dergisi*, Cilt.8, Sayı.1.
- PADİLLA W., L. M., and COYNE , S.M., (2011). “ that thing off!” Parent and adolescent predictors of proactive media monitoring. *Journal of Youth and Adolescence*.
- PARK, I., (2004). “Internet Usage of Korean and American Students: A Uses and Gratifications Approach”, Unpublished Doctoral Dissertation, The Faculty of Southern Mississippi, UMI Dissertation Information Service.
- PARK, H. S., KİM, S. H., and BANG, S. A., (2010). Altered regional cerebral glucose metabolism in internet game over users: A 18F-fluorodeoxyglucose positron emission tomography study. *CNS Spectr*, 153,159-66.
- <http://www.worldcat.org/oclc/63664277> (19/12/2007)
- REHM, L. M., (2003). The Internet and critical issues for families. *Journal of Family Consumer Sciences Education*, 21(2), 33-43.
- ROCHEPLAVE, A., (2007). Ergenlik Psikolojisi (Çev. B. Onur), Ankara.
- SHAFFER, H. J., (1999). On the nature and meaning of addiction. *National Forum*, 79(4). 9- 14.

- SHAW, M., and BLACK, W.D., (2008). Internet addiction: Definition, assessment, epidemiology and clinical management. *CNG Drugs*, 22 (5). 353-365.
- SIRABASI, V., (2002). Radyo, televizyon ve internet aracılığı ile kişilik haklarına tecavüz. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi. Ankara.
- ŞAHİN, M., (2011). *İlköğretim okulu öğrencilerindeki internet bağımlılığı*. Yeditepe Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- ŞENDAĞ, S., ODABAŞI, F., (2007). “İnternet Bağımlılığı: Çocukların Psikososyal Gelişimi Üzerindeki Etkileri” Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi The Proceedings Of 7h International Educational Technology Conference Nort East University, Nort Cyprus.
- SCHOUTEN, A.P., VALKENBURG, P.M., and Peter, J., (2007). Precursors and underlying process of adolescents online self-disclosure: Developing and testing an “ Internet attribute-perception” model. *Media psychology*, 10, 292-314.
- SONKUR, A., (2014) .İnternet Bağımlılığının Depresyon, Tepki Biçimleri, Düşünce Baskılama, Endişe Ve Üst Bilişle İlişkisi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- STEİNBERG, L., (2007). Ergenlik (Çev. F. Koç, H. Ercan, M. Artar, E. Uçar, A.S. Sevim, M. Bağlı, A. Aypay, T. Sener, R. Parmaksız), Ankara.
- TAŞKIN, M., (2002). “İnternet ve Ergenler: İnternet Kullanan Ergenlerin Psiko-Sosyal Özellikleri ve İnternetin Gençler Üzerindeki Etkileri”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- TEKDAL, A., (2005). “Çukurova Üniversitesi Bilgisayar Bilimleri Uygulama ve Araştırma Merkezi’ndeki İnternet Laboratuarlarını Kullanan Öğrencilerin Profili ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, s.76.

- TVEDT, H., (2007). Internet use and related factors among fifth-graders. Umea University, Department of Psychology, Sweden: Unpublished master's thesis.
- ULUSOY, O., (2008). Ergenlerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Saldırganlık İlişkisi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- ÜÇKARDEŞ, E. A., (2010). Mersin Üniversitesi öğrencileri arasında internet bağımlılığının değerlendirilmesi. Mersin Üniversitesi: Uzmanlık tezi.
- VARIŞ, F., (1963). Ergenlerin Gelişimi, İstanbul.
- VAROL, N., (2008). İnternet'in Uzaktan Eğitimdeki Konumu, Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi, Elazığ, <http://ab.org.tr/ab01/prog/FTNurhayatVarol.html> (05/5/2016)
- VENTURA, K., (2002). Tüketicilerin süpermarket/ hipermarketlerden internet üzerinden alışveriş yapma eğilimleri: İzmir örneği. Ege Üniversitesi. Yüksek lisans tezi İzmir.
- WALKER, M.B., (1989).“Some Problems With The Concept Of ‘Gambling Addiction’: Should Theories Of Addiction Be Generalized To Include Excessive Gambling?”, Journal of Gambling Studies, (Aktaran. K. Alat, a.g.m., s.46.), Vol.5, No.3.
- YOUNG, K. S., and CASE, C. J., (2004). Internet abuse in the workplace: New trends in risk management, *Cyberpsychology & Behavior*, 7(1). 111.
- YOUNG, K. S., and ROGERS, R. C., (1998). The relationship between depression and Internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 1(1). 25-28.
- YOUNG, K. S., (1997). What makes the Internet so addictive: Potential explanations for pathological Internet use? Paper presented at the annual meeting of the American psychological association, Chicago, IL, August.

YOUNİSS, J., RUTH, A.J., (2002). Approaching policy for adolescent development in the 21st century. İn j. T. Mortimer, R.W Larson (Eds.), The changing adolescent experience. Newyork: Cambridge University Press.

YALÇIN, C., (2003). “Sosyolojik Bir Bakış Açısıyla İnternet”, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt.27, No.1, Sivas.

YAVUZER, H., (2003). Çocuk Psikolojisi, İstanbul .

EKLER

Ek 1. Araştırma İzin Yazısı

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU
Sivas İli Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliği

İZİN BAŞVURU TALEBİ İNCELEME KOMİSYON TUTANAĞI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Kuruluşları Yöneticiliği Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Yıldız KARAKAYA, "Lise Öğrencileri Arasındaki İnternet Kullanım Sıklığının Sosyal İzolasyona Etkisi ve Sağlık Kuruluşlarının İnternet Bağımlılığını Önlemedeki Rollerini" konulu çalışmasını Sivas Numune Hastanesinde yürütmek üzere ön izin formu ile başvuruda bulunmuştur.

Yapılan başvuru, Tıbbi Hizmetler Başkanlığındaki inceleme Komisyonumuz tarafından Sivas Numune Hastanesi Yöneticiliğinin de görüşü alınarak, değerlendirilmiş ve yapılan çalışma programı dahilinde kişisel bilgilerin gizliliği ilkesi göz önünde bulundurularak belirtilen çalışmanın Sivas Numune Hastanesinde yapılması uygun görülmüştür.

İş bu tutanak komisyonumuz tarafından imza altına alınmıştır.

Başkan
Uzm. Dr. Ahmet Kemal Filiz
Tıbbi Hizmetler Başkanı

Üye
Uzm. Dr. Yaşar TAŞTEMUR
İdari Hizmetler Başkanı

Üye
Op. Dr. İzzet ÖZGÜRLÜK
Sivas Numune Hastanesi Yöneticisi

Üye
Enver ÇELİK
Mali Hizmetler Başkanı

Üye
Op. Dr. Emin Ertan TEMİZÖZ
Sivas Numune Hastanesi Başhekim Yrd.

Ek 2. Anket Formu

İNTERNET KULLANIM ÖLÇEĞİ

Sevgili Arkadaşlar,

İlgili ölçekte yer alan sorular internet kullanımına yönelik tutumlarınızı öğrenmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu amaçla hazırlanan ölçekte 30 madde bulunmaktadır. Sizden istenen her maddeyi dikkatlice okumanız, size en uygun olan cevabı dikkatlice yanıtlamanızdır. Lütfen tüm soruları yanıtlayınız.

Size verilen listeye adınızı yazmanıza gerek yoktur. Duyarlılığınız için teşekkür ederim.

Yıldız KARAKAYA

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Yaş durumunuz: ()14 yaş ()15 yaş ()16 yaş ()17 yaş ()18 yaş

2. Sınıfınız:
()9 ()10 ()11 ()12. sınıf

3. Cinsiyet:
()E ()K

4. Annenizin yaşı: ()30-36 yaş ()37-43 yaş ()44-50 yaş ()51 yaş ve üzeri

5. Annenizin eğitim durumu:
()Okuryazar değil
()İlköğretim
()Ortaöğretim
()Lisans
()yüksek lisans

6. Annenizin işi:
() ev hanımı ()memur () işçi ()serbest meslek () emekli

7. Babanızın yaşı: ()30-36 yaş ()37-43 yaş ()44-50 yaş ()51 yaş ve üzeri

5. Babanızın eğitim durumu:
()Okuryazar değil
()İlköğretim
()Ortaöğretim
()Lisans
()yüksek lisans

6. Babanızın işi:
() çalışmıyor ()memur () işçi ()serbest meslek () emekli

7. aylık geliriniz:
()976 lira ve altı ()2.000-2.999 tl arası ()4.000 tl- üzeri
()977-1999 tl arası ()3.000-3.999 tl arası

	Evet	Hayır	Bazen
1. İnternet kullanmanın faydası olduğu kadar zararının olduğunu da düşünüyorum.			
2. İnternette vakit geçirmedığım zaman keyifsiz, hırçın, sinirli olurum.			
3. İnternette vakit geçirmeme engel olduğunda sinirlenirim.			
4. İşverimim ve performansım internet kullanımı yüzünden olumsuz etkilenir.			
5. Sosyal medyada takipçi sayımın artmasının popülerliğimi artırdığını düşünürüm.			
6. İnternete kendi odamda bağlanmayı diğer ortamlara göre tercih ederim.			
7. İnternette sık vakit geçirdiğimden, ailemi ve arkadaşlarımı ihmal ettiğimi düşünüyorum.			
8. İnternetteyken günlük hayatın sorunlarını düşünmek zorunda olmuyorum.			
9. İnternette vakit geçirmeyi, dışarıda arkadaşlarımla vakit geçirmeye tercih ederim.			
10. İnternet nedeniyle gece geç saatlere kadar oturup uykusuz kalırım.			
11. İnternet hayatımın önemli bir parçasını oluşturur.			
12. Arkadaşlarımla internet ortamında konuşmak, yüz yüze konuşmaktan daha rahat hissettirir.			
13. İnternette zaman geçirirken kendimi daha az yalnız hissedirim.			
14. Kendimi tekrar internete girmeyi hayal ederken bulurum.			
15. İnternet ortamında edinilen dostluklar sayesinde geniş çevre edindiğimi düşünüyorum.			
16. İnternette sık vakit geçirmemin yanlış olduğunu bildiğim halde kendimi durduramam.			
17. İnternete girmediğim zaman bunun eksikliğini hissedirim.			
18. İnternette insanlarla sohbet ederken gerçek kimliğimi gizlerim.			
19. Ailem internete sık girmemden şikayetçi olmasına rağmen bu konuda kendimi tutamıyorum.			
20. Okulda veya çevremde arkadaşlıklar edinmekte güçlük çekerim.			
21. Kendimi bir arkadaş grubunun parçası olarak hissetmiyorum.			
22. Hiç kimse beni gerçekten iyi tanımıyor.			
23. İlgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce önemsenmez.			
24. Kendimi diğer insanlardan soyutlanmış hissedirim.			
25. Çevremde birçok insan vardır ancak onlar için önemli olmadığımı düşünürüm.			
26. Dışadönük bir insanım.			
27. Annem/babam günlük hayatta sıklıkla internette vakit geçirirler.			
28. Ailem görüşlerim, fikirlerim, duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmezler.			
29. İnternet kullanmaya ayırdığınız zamanı belirtiniz. ()Haftada 1-5 saat ()Haftada 6-10 saat ()Haftada 11-15 saat ()Haftada 16-20 saat ()Haftada 21-25 saat ()Haftada 26-30 saat ()Haftada 31 saat ve üzeri			

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı :Yıldız KARAKAYA
Uyruğu :TC.
Doğum Tarihi ve Yeri : Sivas/Kangal 01:11:1987
e-Posta : yldz-krky-88@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans:	Hacettepe Üniversitesi	2011
Yüksek Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	2016

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
2011-2013	Mersin kadın doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi	Çocuk Gelişimci
013-halen	Sivas Numune Hastanesi	Çocuk Gelişimci